

Yrityskannan vaihtuvuus

Pekka Lith | 4.2.2025

HELSINGIN SEUDUN
KAUPPAKAMARI

Sisällys

1	Alkusanat.....	2
2	Yrityskannan uusiutuminen.....	3
2.1	Yritysten aloittaminen ja vaihtuvuus Suomessa	3
2.2	Yritysten aloittaminen ja vaihtuvuus pk-seudulla.....	6
2.3	Toimintansa lopettaneet yritykset.....	9
2.4	Omistajavaihdokset.....	10
2.5	Konkurssit ja maksuhäiriöt	17
2.6	Yritystoiminnan alueellinen vilkkaus ja dynamiikka	22
	Yhteenveto.....	26
	Lähteitä.....	28

1 Alkusanat

Tämän raportin tarkoituksena on tuottaa Helsingin seudun kauppakamarille ajantasaista tilastotietoa yrityskannan uudistumisesta koko Suomessa ja pääkaupunkiseudulla. Tarkemman kuvauksen kohteina ovat uudet ja toimintansa lopettaneet yritykset sekä yrityskannan vaihtuvuus, joka toimintansa aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten suhde vallitsevaan yrityskantaan. Raportissa tarkastellaan omistajavaihdoksia sekä konkurssiin haettujen yritysten, yritysten maksuhäiriöiden ja yrityssaneerausten määrän kehitystä tuoreimpien tilastojen valossa.

Pääasialliset tilastolliset lähteet pohjautuvat Tilastokeskuksen aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilastoon, kokeellisiin tilastoihin omistajavaihdoksista sekä konkurssi- ja yrityssaneeraustilastoihin. Lisätietoja yritysten maksuhäiriöistä on saatu Suomen Asiakastieto Oy julkistamista tilastoista. Tuoreimmat tilastotiedot ovat vuodelta 2024, lisäksi raportti sisältää aikasarjoja. Raportin on laatinut tutkija **Pekka Lith** (Suunnittelu- ja tutkimuspalvelut Pekka Lith). Helsingin seudun kauppakamarin yhteyshenkilönä on toiminut lakiasianjohtaja **Marko Silen**.

2 Yrityskannan uusiutuminen

2.1 Yritysten aloittaminen ja vaihtuvuus Suomessa

Vuonna 2023 toimintansa aloitti 38 650 yritystä Tilastokeskuksen aloittaneita ja lopettaneita yrityksiä kuvaavien tilastojen mukaan. Luvut eivät sisällä maa-, metsä- ja kalatalouden toimialaa (Nace A) eikä kiinteistöalaa (Nace L), jossa asunto- ja kiinteistöyhtiöillä on ollut vahva asema vuodesta 2013 lähtien. Vuodesta 2022 uusien yritysten määrä nousi 500 yrityksellä eli vain runsaalla prosentilla.¹ Toimintansa lopetti puolestaan 29 280 yritystä, mikä oli 3 110 yritystä (+12 %) enemmän kuin vuonna 2022. Eli yritysten määrän nettolisäys oli 9 370 yritystä vuonna 2023.

Vuotta 2024 koskevien laskennallisten ennakkotietojen mukaan toimintansa aloittaneiden yritysten määrä oli 40 670 yritystä, mutta lopettaneiden yritysten olisi kohonnut jo 35 980 yritykseen. Siten yritysten määrän nettolisäys oli supistunut viime vuonna 4 680 yritykseen. Toteutunut kehitys vuodesta 2018 lukien on merkinnyt kokonaisuudessaan sitä, että toimintansa lopettaneiden yritysten määrä on kasvanut suhteellisesti nopeammin kuin uusien yritysten määrä. Samalla yritysten määrän vuosittainen nettolisäys on koko ajan pienentynyt (Taulukko 1).

Tilastokeskuksen tilastojen tulkinnessa kannattaa ottaa huomioon, että osa yritysten aloitus- ja lopetustiedoista ovat **hallinnollisia**.² Ne sisältävät niin sanotut epäaidot liiketoiminnan aloitukset ja lopetukset, kuten toimintojen yhtiöittämiset, yritysten väliset fuusiot ja yritysmuodon muutokset. Huomattava osa uusien yritysten perustajista on myös sarja- ja portfolioryrittäjiä. Sarjayrittäjillä tarkoitetaan peräkkäistä yritystoimintaa samalla toimialalla harjoittavia yrittäjiä. Portfolioryrittäjät ovat sen sijaan yrittäjiä, jotka pyörittävät samanaikaisesti useampaa yritystä.

Yritys merkitään Tilastokeskuksen tilastossa aloittaneeksi, kun siitä tulee arvonlisäverovelvollinen tai työnantaja. Yritys voi kirjautua tilastoon aloittaneeksi myös yhtiöittämisen tai fuusion seurauksena tai toiminimimuotoisen yrityksen muuttuessa yhtiömuotoiseksi, jolloin se saa uuden yritystunnuksen. Yritys katsotaan lopettaneeksi, kun se lakkaa toimimasta sekä työnantajana että arvonlisäverovelvollisena, ja vanha yritystunnus lopetetaan. Toimintansa lopettaneeksi yritys voidaan katsoa myös silloin, kun se sulautuu toiseen yritykseen.³

Yrityskannan vaihtuvuus pienentynyt

Yrityskannan **vaihtuvuus**, eli aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten yhteenlaskettu prosenttiosuus yrityskannasta on kohonnut vuodesta 2016. Suuntaus on myönteinen, sillä tutkimusten mukaan korkeaa vaihtuvuutta pidetään merkinä kansantaloutta eteenpäin vievästä muutosvoimasta ja uudistumiskyvystä. Vaihtuvuus tarkoittaa sitä, että vanhat kilpailukykynsä menettäneet yritykset poistuvat markkinoilta ja antavat tilaa uusille innovatiivisille ja kasvuhakuisille yrityksille. Korkeaa yrityskannan vaihtuvuutta nimitetään myös ”luovaksi tuhoksi”.

Erot vaihtuvuudessa ovat toimialojen välillä suuria ja ne voivat johtua monista tekijöistä. Kaiken tyyppisellä tai kaikkien toimialojen vaihtuvuudella ei ole yhtä tärkeitä kansantalouden dynaamisuutta edistäviä vaikutuksia koskien esimerkiksi uusia tuotteita tai tuottavuutta nostavia innovaatioita, kuten tuotantoteknologiaa, liiketoimintamalleja tai ansaitsemistapoja. Joskus suuressa yrityskannan vaihtuvuudessa voi olla kysymys suhdannevaihteluista tai epäterveistä ilmiöistä, jotka liittyvät kertakäyttöyritysten hyväksikäyttöön harmaassa taloudessa.

¹ Toteutunut kehitys oli linjassa Patentti- ja rekisterihallitukseen saapuneiden yritysten perustamisilmoitusten kehityksen kanssa, sillä yritysten perustamisilmoitusten määrä kasvoi vain vähän vuonna 2023.

² Aloittaneet ja lopettaneet yritykset -tilasto perustuvat lähtökohtaisesti Tilastokeskuksen yritysrekisterin ja Verohallinnon asiakastietokannan yritystietoihin ja Tilastokeskuksen yritysrekisteriin. Jo julkistetut tilastotiedot voivat tarkentua joskus useaan kertaan. Tietojen tarkentumisen taustalla on tietomateriaalin täydentyminen, jolloin uusi tilastoluku perustuu laajempaa tietopohjaan ja kuvaa ilmiötä entistä tarkemmin. Tilaston tietojen tarkentuminen voi liittyä lisäksi laskentamenetelmään, kuten lukujen vuosittaiseen täsmäytykseen tai painorak-enteen päivitykseen. Myös perusvuoden ja käytettyjen luokitusten muutokset voivat aiheuttaa tietojen tarkentumista.

³ Lisäksi yli 18 kuukauden toimimattomuuden jälkeen aktivoitua yritys määritetään uudestaan aloittaneeksi ja edeltävä lopetustieto jää voimaan. Mikäli lopettaneeksi merkitty yritys aktivoituu ennen 18 kuukauden ajan täyttymistä, lopetustieto kumotaan ja yritys katsotaan toimivaksi koko ajanjaksolla.

Taulukko 1 Aloittaneet ja lopettaneet yritykset Suomessa 2013–2024 (pl. alkutuotanto ja kiinteistöala). Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus

	Aloittaneet yritykset, lkm	Lopettaneet yritykset, lkm	Nettolisäys, lkm	Yrityskannan vaihtuvuus, %
2013	27 687	24 624	3 063	16,8
2014	26 362	25 224	1 138	16,6
2015	25 991	21 121	4 870	15,0
2016	26 106	20 698	5 408	14,7
2017 ⁴	27 692	-	-	-
2018	32 511	17 750	14 761	15,1
2019	35 658	19 149	16 509	15,8
2020	36 601	22 595	14 006	16,3
2021	38 552	24 887	13 665	17,0
2022	38 150	26 170	11 980	16,5
2023	38 653	29 280	9 373	16,9
2024 ⁵	40 665	35 984	4 680	18,8

Yrityskannan vaihtuvuus päätoimialoittain

Vuosina 2023–24 yrityskannan vaihtuvuus oli korkein kuljetusalalla, sote-palveluissa, koulutuksessa ja henkilöpalveluissa sekä hallinto- ja tukipalveluissa (Kuvio 1). Kuljetusalaa leimaa uusien yritysten suuri osuus.⁶ Teollisuudessa, rakennusalalla ja kaupassa vaihtuvuus oli pienintä. Teollisuudessa asiaan vaikuttaa pääomavaltaisuus ja siitä johtuva toiminnan korkeampi aloittamiskynnys. Kaupassa kyse on rakennemuutoksesta ja verkkokaupan kasvusta, mikä takia lopettaneiden yritysten osuus on suuri. Rakennusala on sen sijaan suhdannekuopassa.

Yritysten kokonaisvaihtuvuudesta ammatillisen ja teknisen toiminnan (liike-elämän palvelualat) osuus oli vajaa viidennes. Koulutuksen ja henkilöpalvelualojen osuus oli samaa luokkaa. Erityisesti osaamis- ja teknologiaperusteisten toimialojen vaihtuvuus on tärkeää, koska niillä on omaa painoarvoaan suurempi heijastusvaikutus ja lisäksi välillisiä kerrannaisvaikutuksia toisten toimialojen kasvuun ja tuottavuuteen. Osaamis- ja teknologiaperusteisia toimialoja ovat teollisuuden toimialat ja osaamisintensiiviset liike-elämän palvelut⁷ (Taulukko 2).

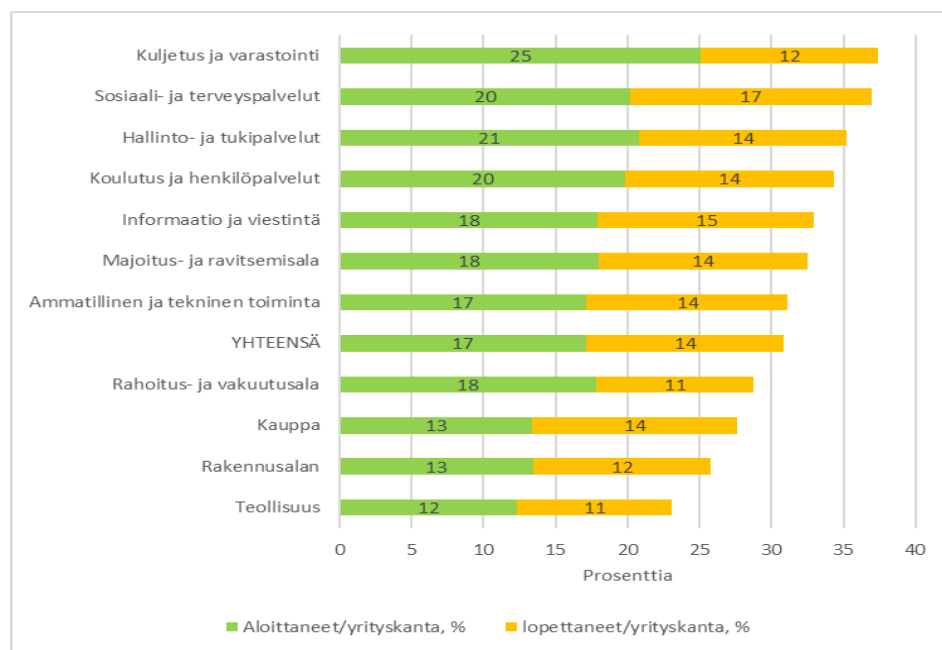
⁴ Tilastokeskus ei ole julkaisut lopettaneita yrityksiä tai koko yrityskantaa koskevia tietoja vuodelta 2017, sillä muutos tilaston lähdetiedoissa oli vääristänyt lopettaneiden yritysten määrätietoja vuoden 2017 toiselta neljännekseltä alkaen.

⁵ Kysymys on ennakkotiedoista.

⁶ Kuljetusalan uusien yritysten toimialasta ei ole saatavilla tuoreita tilastoja Tilastokeskuksen avoimilta verkkosivuilta koskien aloittaneita ja lopettaneita yrityksiä, mutta yritysten vuositilastojen mukaan yritysten määrällinen kasvu on ollut 2020-luvulla nopeaa etenkin posti-, jakelu- ja kuriiritoiminnassa sekä taksiliikenteessä.

⁷ Osaamisintensiivisiin liike-elämän palveluihin voidaan lukea laveasti informaatio ja viestintä, rahoitus- ja vakuutusala, sekä ammatillinen ja tekninen toiminta.

Kuvio 1 Yrityskannan vaihtuvuus Suomessa päätoimialoittain tammikuu 2023–syyskuu 2024 (pl. alkutuotanto ja kiinteistöala), prosenttia. Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus.

Taulukko 2 Yrityskannan kokonaisvaihtuvuus ja yritysten määrän nettolisäys päätoimialoittain Suomessa tammikuu 2023–syyskuu 2024 (pl. alkutuotanto ja kiinteistöala), prosenttia. Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus.

	Vaihtuvuus toimi-aloittain %-yksikköä	Osuus kokonaisvaihtuvuudesta, %	Yritysten määrän nettolisäys, lkm
Ammatillinen ja tekninen toiminta	5,5	18,0	2 305
Koulutus ja henkilöstöpalvelut	5,3	17,2	3 417
Kauppa	4,0	12,9	-523
Rakennusalan	3,9	12,6	669
Kuljetus ja varastointi	2,8	8,9	3 827
Hallinto- ja tukipalvelut	2,4	7,7	1 773
Teollisuus	2,0	6,4	527
Informaatio ja viestintä	1,8	5,8	649
Majoitus- ja ravitsemisala	1,4	4,6	638
Sosiaali- ja terveystoimet	1,4	4,6	544
Rahoitus- ja vakuutusala	0,4	1,3	404
Yhteensä	30,9	100,0	14 207

2.2 Yritysten aloittaminen ja vaihtuvuus pk-seudulla

Pääkaupunkiseutua – Helsinki, Vantaa, Espoo ja Kauniainen – kotipaikkanaan pitävät yritykset muodostivat arviolta 27 prosenttia Suomen koko yrityskannasta vuonna 2024, kun alkutuotantoa (maa-, metsä- ja kalataloutta Nace A ja kiinteistöalaa Nace L) ei oteta huomioon. Osuus on kohonnut miltei kolme prosenttiyksikköä vuosina 2013–24. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että pääkaupunkiseudun yhteenlaskettu väestö oli väestötilastojen mukaan 22 prosenttia koko maan väestöstä. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilastoon.

Ennakkotietojen mukaan pääkaupunkiseudulla aloitti toimintansa arviolta 13 760 yritystä vuonna 2024, yhdeksän prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna.⁸ Toimintansa lopetti arviolta 11 260 yritystä, mikä oli 28 prosenttia enemmän kuin vuonna 2023. Siten yritysten nettolisäykseksi saatiin 2 490 yritystä (Taulukko 3). Pk-seudun kehitys on ollut samansuuntaista kuin koko maassa. Tosin aloittaneiden yritysten määrä nousi ripeämmin pk-seudulla, eikä yritysten määrän nettolisäys vähentynyt suhteellisesti yhtä paljon kuin koko maassa keskimäärin.

Kaikista Suomen uusista yrityksistä pk-seudulla toimintansa aloittaneiden yritysten osuus 34 prosenttia ja toimintansa lopettaneista 31 prosenttia. Yritysten nettolisäyksestä osuus oli peräti 53 prosenttia. Toteutunut kehitys on nostanut pk-seudun osuutta maan koko yrityskannasta. Pk-seudun erityispiirteisiin kuuluu, että yrityskannan vaihtuvuus on alueella suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Osasyynä on yrityskannan suurempi palveluvaltaisuus, sillä palvelualoilla yritystoiminnan aloittamiskynnys ja lyhytaikaisten yritysten määrä voi olla suuri.

Taulukko 3 Aloittaneet ja lopettaneet yritykset pk-seudulla 2013–2024 (pl. alkutuotanto ja kiinteistöala) Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus

	Aloittaneet yritykset, lkm	Lopettaneet yritykset, lkm	Nettolisäys, lkm	Yrityskannan vaihtuvuus, %
2013	7 965	6 345	1 620	19,0
2014	7 640	7 146	494	19,3
2015	7 734	5 657	2 077	17,4
2016	7 874	5 621	2 253	17,0
2017 ⁹	8 245	-	-	-
2018	9 989	4 920	5 069	17,7
2019	11 481	5 520	5 961	19,0
2020	11 689	6 762	4 927	19,4
2021	11 980	7 478	4 502	19,5
2022	12 038	7 783	4 255	19,1
2023	12 627	8 822	2 805	19,8
2024	13 756	11 263	2 493	22,4

⁸ Arvio perustuu vuoden 2024 kolmea ensimmäistä neljänneistä koskeviin tietoihin, joita on korotettu laskennallisesti koskemaan koko vuotta hyödyntämällä vuoden 2023 että vuoden 2024 kolmen ensimmäisen neljänneksen tilastotietoja aloittaneista ja lopettaneista yrityksistä sekä yrityskannasta pk-seudulla.

⁹ Tilastokeskus ei ole julkaissut lopettaneita yrityksiä tai koko yrityskantaa koskevia tietoja vuodelta 2017, sillä muutos tilaston lähdetiedoissa oli vääristänyt lopettaneiden yritysten määrätietoja vuoden 2017 toiselta neljännekseltä alkaen.

Taulukko 4 Pääkaupunkiseudun osuus toimintansa aloittaneista ja lopettaneista yrityksistä, yritysten nettolisäyksestä ja koko yrityskannasta koko maassa 2013–2024 (pl. alkutuotanto ja kiinteistöala), prosenttia. Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus.

	Aloittaneet yritykset, %	Lopettaneet yritykset, %	Nettolisäys, %	Yrityskanta, %
2013	28,8	25,8	52,9	24,3
2014	29,0	28,3	43,4	24,5
2015	29,8	26,8	42,6	24,6
2016	30,2	27,2	41,7	24,9
2017	29,8	-	-	-
2018	30,7	27,7	34,3	25,3
2019	32,2	28,8	36,1	25,7
2020	31,9	29,9	35,2	26,1
2021	31,1	30,0	32,9	26,4
2022	31,6	29,7	35,5	26,7
2023	32,6	30,1	40,6	27,0
2024	33,8	31,3	53,3	27,3

Yrityskannan vaihtuvuus päätoimialoittain

Päätoimialakohtainen tarkastelu¹⁰ osoittaa, että uusien yritysten määrä oli pk-seudulla suurin ammatillisessa ja teknisessä toiminnassa (liike-elämän palvelut), koulutuksessa ja henkilöpalveluissa sekä rakennusallalla. Lopettaneista yrityksistä myös kaupan osuus oli iso. Yritysten nettolisäys oli määrällisesti suurin koulutuksessa ja henkilöpalvelualueilla, mutta yrityskantaan suhteutettuna nettolisäys oli suurin kuljetuksen ja logistiikan toimialalla. Kauppa oli ainoa päätoimiala, jossa lopettaneiden yritysten määrä ylitti uusien yritysten määrän (Taulukko 5).

Taulukko 5 Uudet ja lopettaneet yritykset sekä yritysten nettolisäys tammikuuta 2023–syyskuuta 2024 pk-seudulla päätoimialoittain (pl. alkutuotanto ja kiinteistöala) Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus.

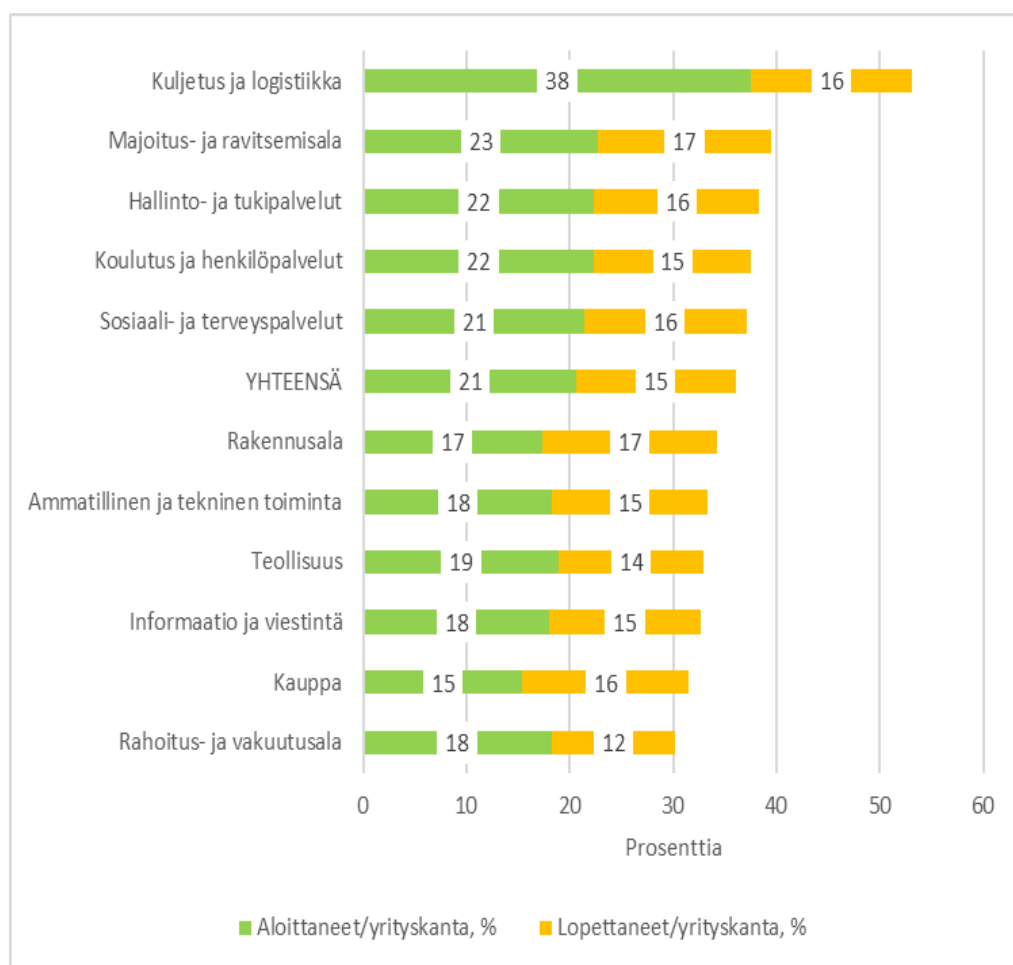
	Aloittaneet, lkm	Osuus, %	Lopettaneet, lkm	Osuus, %	Nettolisäys, lkm	Osuus, %
Ammatillinen ja tekninen toiminta	4 705	21,9	3 680	24,4	1 025	16,0
Koulutus ja henkilöpalvelut	4 004	18,6	2 344	15,5	1 660	25,9
Rakennusala	2 270	10,5	1 507	10,0	763	11,9
Kauppa	1 945	9,0	1 959	13,0	-14	-0,2
Kuljetus ja logistiikka	1 924	8,9	1 125	7,4	799	12,4
Informaatio ja viestintä	1 891	8,8	1 366	9,0	525	8,2
Hallinto- ja tukipalvelut	1 508	7,0	976	6,5	532	8,3
Majoitus- ja ravitsemisala	1 017	4,7	737	4,9	280	4,4
Teollisuus	904	4,2	570	3,8	334	5,2
Sosiaali- ja terveyspalvelut	834	3,9	546	3,6	288	4,5
Rahoitus- ja vakuutusala	518	2,4	292	1,9	226	3,5
Yhteensä	21 520	100,0	15 102	100,0	6 418	100,0

¹⁰ Tarkasteluajanjakso kattaa koko vuoden 2023 ja vuosi 2024 kattaa tilastotiedot kolmelta ensimmäiseltä neljännekseltä.

Pk-seudulla yrityskannan vaihtuvuus oli suurinta kuljetusalalla.¹¹ Suuri vaihtuvuus johtuu toimintansa aloittaneiden yritysten suuresta määrästä etenkin posti- ja kuriiritoiminnassa sekä taksiliikenteessä. Seuraavaksi suurinta vaihtuvuus oli majoitus- ja ravitsemisalalla, hallinto- ja tukipalveluissa sekä koulutuksessa ja henkilöpalveluissa (Kuvio 2). Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että yrityskannan vaihtuvuuden taso on pk-seudulla lähes kaikilla päätoimialoilla suurempi kuin koko maassa keskimäärin, mikä voi kertoa yritystoiminnan monipuolisuudesta ja vireydestä.

Myös pk-seudulla yrityskannan kokonaisvaihtuvuudesta iso osa selittyy liike-elämän palvelualojen¹² sekä myös koulutuksen ja henkilöpalvelualojen vaihtuvuudella (Taulukko 6). Tilanne on samanlainen kuin koko maassa. Näillä aloilla on paljon yrittäjävetoisia pää- ja sivutoimisia yrityksiä, joissa ei tarvita paljon pääomia, ja joissa yritystoiminnan aloittamis- ja lopettamiskynnys on sangen matala. Kauppa oli ainoa toimiala myös pk-seudulla, joissa yritysten lopettamisten osuus yrityskannan vaihtuvuudesta oli suurempi kuin aloittaneiden yritysten osuus.

Kuvio 2 Yritysten vaihtuvuus pk-seudulla päätoimialoittain tammikuu 2023 – syyskuu 2024 (pl. alkutuotanto ja kiinteistöala), prosenttia. Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus.

¹¹ Kuljetus ja logistiikka-ala koostuu rautatieliikenteestä, maanteiden henkilökuljetuksesta (bussi- ja taksiliikenne), tieliikenteen tavarakuljetuksesta, vesi- ja ilmailiikenteestä, varastoinnista sekä posti- ja kuriiritoiminnasta.

¹² Ammatillinen ja tekninen toiminta (Nace M).

Taulukko 6 Yrityskannan kokonaisvaihtuvuus ja yritysten määrän nettolisäys pk-seudulla päätoimialoittain tammikuu 2023–syyskuu 2024 (pl. alkutuotanto ja kiinteistöala), prosenttia (Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus).

	Vaihtuvuus toimialoittain %-yksikköä	Osuus kokonaisvaihtuvuudesta, %	Yritysten määrän nettolisäys, lkm
Ammatillinen ja tekninen toiminta	8,0	22,2	866
Koulutus ja henkilöpalvelut	5,9	16,4	1 278
Kuljetus ja logistiikka	4,3	11,9	1 979
Kauppa	3,8	10,6	-95
Rakennusala	3,3	9,3	52
Informaatio ja viestintä	3,1	8,5	339
Hallinto- ja tukipalvelut	2,5	6,9	463
Majoitus- ja ravitsemisala	1,7	4,7	289
Teollisuus	1,4	3,9	236
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	1,3	3,5	220
Rahoitus- ja vakuutusala	0,7	2,0	168
YHTEENSÄ	36,0	100,0	5 795

2.3 Toimintansa lopettaneet yritykset

Kolme ensimmäistä vuotta ovat yrityksiä eloonjäämisen kannalta kriittisintä aikaa. Silloin lähes kolmasosa yrityksistä on jo lopettanut toimintansa. Monet yritykset pärjäilevät kaksi ensimmäistä vuotta, mutta jo kolmas vuosi on yritystoiminnassa jatkumisen kannalta ratkaisevaa. Viiden toimintavuoden jälkeen toiminnassa on yleensä alle puolet yrityksistä. Eloonjäämisaste on yleensä keskimääräistä matalampi yrityksissä, joiden perustamis- ja lopettamistoimet ovat erittäin helppoja, ja jotka toimivat vain vähän alkupääomaa vaativilla palvelualueilla.

Kansainvälisesti maamme yritykset ovat asiantuntijoiden mukaan melko pitkäikäisiä, mikä on pienentänyt yritys-kannan vaihtuvuutta, uusien yrittäjien esiinmarssia ja yritystoiminnan uusiutumista. Alueittain tarkasteluna eloonjäämisaste on ollut maakuntien Suomessa suuri, mikä voi johtua korkeammasta yrittämisen kynnyksestä ja paremmista yrittäjävalmiuksista. Keskiarvoa alhaisempia eloonjäämisasteita on mitattu pääkaupunkiseudulla, mikä johtuu lyhytaikaisten palveluyritysten määrästä ja lähtökohtaisesti alhaisesta yrittämisen aloittamiskynnyksestä.

Yrityskannan vaihtuvuus on perustunut pääosin uusien yritysten määrän lisääntymiseen. Tosin suhdannetilanteella on vaikutusta asiaan, sillä lopettaneiden yritysten osuus vaihtuvuudesta laskee noususuhdanteessa. Laskusuhdanteessa tilanne on päinvastainen. Vuoden 2024 ennakkotietojen mukaan yritysten lopetukset olivat 47 prosenttia yritys-kannan kokonaisvaihtuvuudesta koko Suomessa. Osuus on vaihdellut 35–49 prosentin välillä vuosina 2013–2024 välillä. Yrityskantaan suhteutettuna toimintansa eri tavoin lopettaneita yrityksiä on ollut 5,4–8,8 prosenttia.

Pk-seudulla lopettaneiden yritysten osuus oli 31 prosenttia kaikista toimintansa lopettaneista yrityksistä Suomessa vuonna 2024. Osuus on kohonnut vuosina 2013–24 lukuun ottamatta pandemian jälkeistä vuotta 2022, sillä lopettaneiden yritysten osuus yritys-kannasta on ollut pk-seudulla hieman suurempi (5,9–10,1 %) kuin koko maassa. Toisaalta yritys-kannan kokonaisvaihtuvuudesta lopettaneet yritykset muodostivat hieman pienemmän osuuden pk-seudulla kuin koko maassa. Syyinä on myös yritys-kantaan suhteutettu suurempi uusien yritysten osuus alueella.

Taulukko 7 Toimintansa lopettaneet yritykset Suomessa 2013–2024 (pl. alkutuotanto ja kiinteistöala) Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus

	Lopettaneet yritykset, lkm	Osuus yrityskannasta, %	Osuus yrityskannan vaihtuvuudesta, %	Bkt:n määrän kasvu, %
2013	24 624	7,9	47,1	-1,0
2014	25 224	8,1	48,9	-0,5
2015	21 121	6,7	44,8	0,5
2016	20 698	6,5	44,2	2,6
2017	-	-	-	3,3
2018	17 750	5,3	35,3	1,2
2019	19 149	5,5	34,9	1,4
2020	22 595	6,2	38,2	-2,5
2021	24 887	6,6	39,2	2,7
2022	26 170	6,7	40,7	0,8
2023	29 280	7,3	43,1	-1,2
2024	35 984	8,8	46,9	-0,5

Taulukko 8 Toimintansa lopettaneet yritykset pk-seudulla 2013–2024 (pl. alkutuotanto ja kiinteistöala) Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus.

	Lopettaneet yritykset pk-seudulla, lkm	Osuus yrityskannasta pk-seudulla, %	Osuus yrityskannan vaihtuvuudesta pk-seudulla, %	Osuus lopettaneista Suomessa, %
2013	6 345	8,4	44,3	25,8
2014	7 146	9,3	48,3	28,3
2015	5 657	7,3	42,2	26,8
2016	5 621	7,1	41,7	27,2
2017	-	-	-	-
2018	4 920	5,9	33,0	27,7
2019	5 520	6,2	32,5	28,8
2020	6 762	7,1	36,6	29,9
2021	7 478	7,5	38,4	30,0
2022	7 783	7,5	39,3	29,7
2023	8 822	8,2	41,1	30,1
2024	11 263	10,1	45,0	31,3

2.4 Omistajavaihdokset

Omistajanvaihdokset ovat yksi yritystoiminnan lopettamisen ja aloittamisen muoto, joita ei nähdä suoraan Tilastokeskuksen aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilastoista. Omistajavaihdokset toteutetaan usein yrityskauppoina. Vaihtoehtoisia tapoja ovat **omistusosuuskauppa** (osakekauppa) tai **liiketoimintakauppa** (substanssikauppa). Omistusosuus- ja liiketoimintakaupat ovat erinomainen ja nopein tapa kasvattaa yrityksen markkinaosuutta, sijoittautua uusille maantieteellisille markkina-alueille tai laajentaa toimintaa uusiin tuotteisiin ja palveluihin.

Omistusosuuskauppa on tapahtuma, jossa myydään osa tai kaikki yritykseen oikeuttavat osakkeet tai osuudet ja myyjänä on niiden omistaja, joka saa rahat ja maksaa myyntivoitosta kulut ja verot. Omistusosuuskaupat jäävät helposti huomaamatta yritystilastoissa, ellei ostettua yritystä sulauteta ostajayritykseen. Ostetut yritykset voivat roikkua vuosia emoyrityksen

taseissa. Ilmiö on selvästi nähtävillä sosiaali- ja terveyspalvelualan yrityskaupoissa, joissa suuret yritykset ovat ostaneet ahkerasti paikallisia pk-yrityksiä 2000-luvulla.

Liiketoimintakaupalla tarkoitetaan puolestaan tapahtumaa, jossa kaupan kohteena on osa tai koko yrityksen liiketoiminta ja myyjänä on yhtiö eikä sen omistajat, sillä he eivät omista yrityksen liiketoimintaa, eivätkä sinne kertynyttä omaisuutta henkilökohtaisesti. Myös **yritysfuusiot** selittävät merkittävän osuuden kasvuyritysten työllisyyden ja liikevaihdon lisäyksestä. Fuusiossa (sulautuminen) on kysymys esimerkiksi kahden tai useamman osakeyhtiön yhdistymisestä siten, että niiden varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle.¹³

Fuusiot liittyvät usein konsernien sisäisiin yritysjärjestelyihin (tytäryhtiöfuusiot), mikä nostaa konsernien merkitystä yritystilastossa edelleen. Yritystilastossa fuusiot voivat kertoa jälkijättöisesti muun muassa jo vuosia sitten tapahtuneesta osakekauppoihin perustuvasta toiminnan laajenemisesta. Syynä on, että osakekauppoihin sisältyy usein ilmiö, että ostettu yritys esiintyy 1–3 tilikautta itsenäisenä ostajan tytäryrityksenä ennen kuin ne sulautetaan ostajayritykseen. Myös entiset omistajat jatkavat joskus ylimenokauden ostetun yrityksen johdossa.¹⁴

Fuusoiden tarkoituksena on kasvattaa liikevaihtoa ja markkinaosuuksia sekä parantaa yrityksen (konsernin) edellytyksiä toimia taloudellisemmin skaala- ja synergiaetujen vuoksi. Samalla voidaan karsia päällekkäisiä hallinnollisia kustannuksia. Yritysfuusiot eivät aina täytä niille asetettuja tavoitteita ja myös kilpailuviranomaiset voivat estää fuusion, jos se johtaa kilpailun ja taloudellisen tehokkuuden pienenemiseen. Fuusion peilikuva on yhden tai useamman yrityksen jakautuminen eli **diffuusio** toimialarationalisoinnin tai muun yritysjärjestelyn vuoksi.

Omistajavaihdokset tilastollisesti

Pääosa tavallisista yrittäjistä lopettaa yrityksensä silti omaehtoisesti erilaisista henkilökohtaisista syistä, joskin tutkimusten mukaan miltei neljännes yrityksistä lopetetaan kannattamattomana. Yksi yhä yleisempi syy on eläkkeelle siirtyminen, mikä johtuu maamme yrittäjien vanhenevasta ikärakenteesta. Osa eläkkeelle ja muiden yritystoiminnasta vetäytyneiden omistamista yrityksistä jatkaakin toimintaansa uuden yrittäjän toimesta. Ikääntyville yrittäjille yrityksestä luopuminen voi olla tosin vaikeaa, mikä jarruttaa yrityskannan tervettä uusiutumista.

Asiantuntijoiden mukaan ikääntyvien yrittäjien jatkaminen yrityksissään heikentää tuottavuuden kehitystä, mikä voi liittyä esimerkiksi toimintojen automatisointiin ja työtehtävien uudelleenorganisointiin, verkottumiseen koti- ja ulkomaisen toimijoiden kanssa tai eri muodossa tapahtuvaan digitaalisten palvelujen hyödyntämiseen. Ikääntyneillä yrittäjillä ei ole aina edes halua, kannustimia tai edes kykyä kasvattaa yritystään modernissa ja globalisoituneessa maailmassa. Omistajavaihdoksia toteutetaan usein pikemmin liian myöhään kuin liian aikaisin.

Edellä sanottu pätee erityisesti yrityksiin, joissa omistaja on luonut yrityksen liiketoiminnan oman osaamisensa pohjalta, ja joissa side yrityksen ja omistajan välillä on vahva. Yrityksestä on saattanut muodostua omistajansa silmäterä, jonka ympärille hänen oma identiteettinsä on vahvasti rakentunut, ja josta on vaikea luopua. Yritys voi olla yrittäjälle samanaikaisesti harrastus, elinkeino sekä intohimo. Myös yrittäjän elämän sisältö ja keskustelunaiheet pyörivät yrityksen, sen historian ja tulevaisuuden, arkipäivän haasteiden ja tilanteiden ympärillä.

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan Suomessa olikin 53 110 ikääntynyttä 55–64 vuotta täyttäneitä yrittäjää vuonna 2023, jos lukuun ei lasketa alkutuotannossa työskenteleviä ikääntyneitä yrittäjiä (noin 14 610) (Kuvio 3). Ikääntyneiden yrittäjien yrityksissä liiketoiminnan siirto

¹³ Kysymys voi olla siitä, että vähintään kaksi sulautuvaa yhtiötä yhdistyy niin, että perustetaan kokonaan uusi yhtiö, jolle sulautuvien yhtiöiden varat ja velat siirtyvät vastaanottavan yhtiön osakkeita vastaan. Osakeyhtiöissä sulautumista säätelee osakeyhtiölaki. Käytännössä osakeyhtiöiden sulautumistapoja ovat **absorptiosulautuminen** (yksi tai useampi sulautuva yhtiö sulautuu vastaanottavaan yhtiöön); **tytäryhtiösulautuminen** (absorptiosulautuminen, jossa sulautumiseen osallistuvat yhtiöt omistavat kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet, mahdolliset optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet); **kolmikantasulautuminen** (absorptiosulautuminen, jossa muu taho kuin vastaanottava yhtiö antaa sulautumisvastiketta, eli osakkeita, rahaa tai muuta omaisuutta); **kombinaatiosulautuminen** (vähintään kaksi sulautuvaa yhtiötä sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan yhtiön).

¹⁴ Ilmiö voi aiheuttaa yritystilastoissa puhtaasti ajallisia eroja erilaisten laajentumisvaiheissa olevien yritysten välille. Sen sijaan liiketoimintakaupat näkyvät heti ostajayritysten toiminnan laajenemisena.

yrityskaupalla, sukupolvenvaihdoksella¹⁵ tai muulla tavoin nuorempien yrittäjien käsiin voisi kuitenkin mahdollistaa yrityksen tähänastisten saavutusten säilyttämisen, toiminnan kehittämisen ja ylipäättään antaa yritykselle uuden mahdollisuuden jatkaa liiketoimintaan.

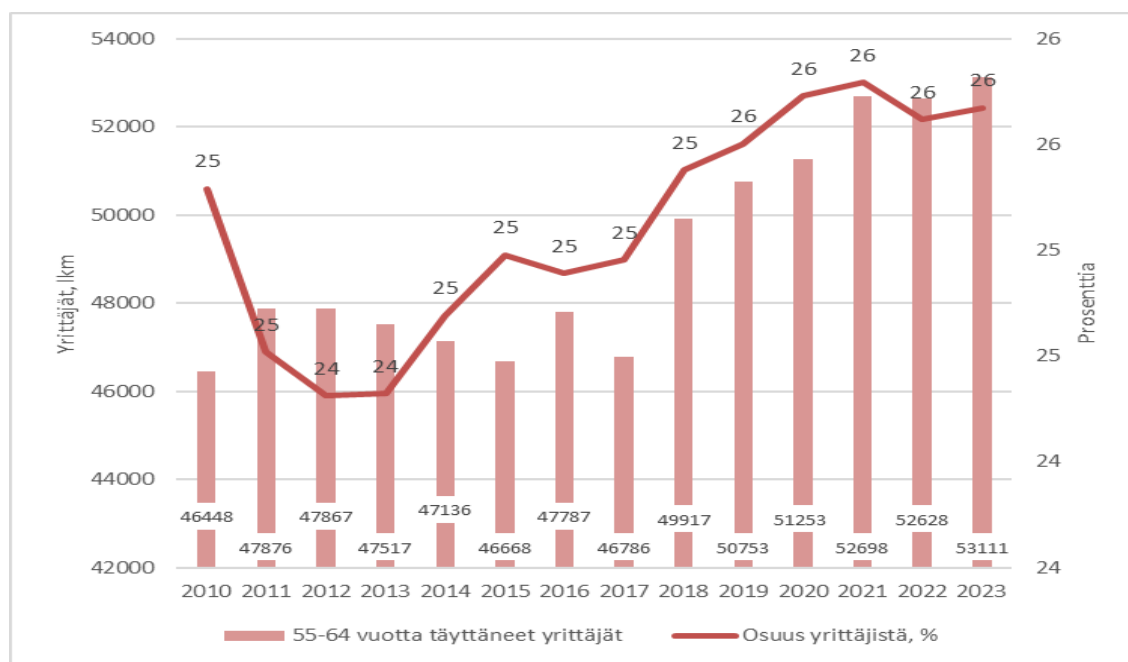
Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että yritysten lopettamisiin on kiinnitetty paljon vähemmän huomiota kuin yritysten aloittamisiin, eikä yritystoiminnasta luopuville yrittäjille ole tarjolla samanlaisia tukipalveluja kuin yritystoimintaa aloittaville, vaikka esimerkiksi osakeyhtiön lopettaminen voi olla työläämpää kuin sen perustaminen. Kansantaloudellisia menetyksiä voi syntyä siitä, että elinkelpoisille yrityksille ei löydy jatkajia tai toisaalta siitä, että vailla tulevaisuutta olevaa yritystoimintaa jatketaan liian kauan ja joskus jopa yhteiskunnan myötävaikutuksella.

Suomen yrittäjien, TEM:n ja Finnveran kevään 2024 pky-barometrin mukaan omistajavaihdosta lähitulevaisuudessa harkitsevien pk-yritysten osuus oli kuitenkin kasvanut neljällä prosenttiyksiköllä vuosina 2022–24 ja kahden seuraavan vuoden (2024–26) aikana omistajavaihdos on tulossa 15 prosentissa pk-yrityksiä. Seuraavan kymmenen vuoden aikana 45 prosenttia pk-yrityksistä suunnittelee omistajavaihdosta. Kasvuhakuisissa yrityksissä omistajanvaihdoksia suunnitellaan eniten kymmenen vuoden ajanjaksolla mutta vähiten lyhyellä aikavälillä.

Omistajavaihdoksia on odotettavissa suhteellisesti eniten teollisuudessa ja kaupan toimialalla. Näillä toimialoilla omistajavaihdoksissa on tulossa kahden seuraavan vuoden aikana joka viidennessä pk-yrityksessä. Palvelualojen yrityksistä omistajavaihdoksia suunnittelee pienempi osuus (14 %), jolloin omistajavaihdoksia tapahtuu määrällisesti eniten palvelualoilla. Omistajavaihdoksia vähentää toisaalta se, palvelualoilla on paljon yrittäjien osaamiseen sidoksissa olevia pää- ja sivutoimisia pienyrityksiä.¹⁶

Kuvio 3 Ikääntyneiden, 55–64 vuotta täyttäneiden yrittäjien määrä 2010–2023

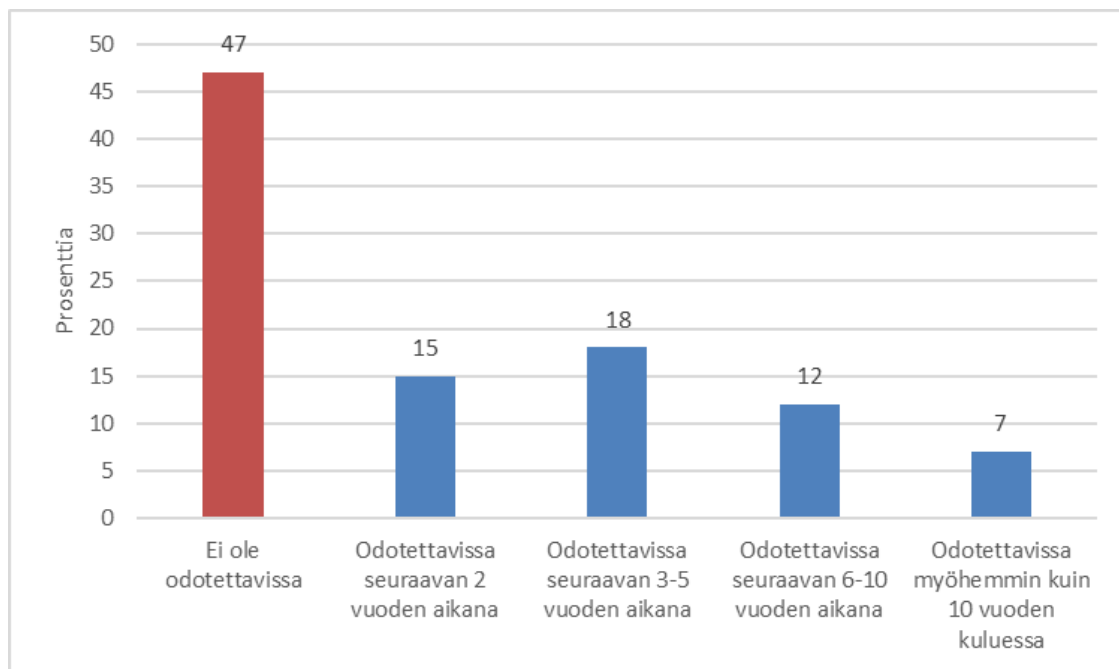
Lähde: Työssäkäyntitilasto, Tilastokeskus.

¹⁵ Yrityksen sukupolvenvaihdos on tilanne, jossa yrityksen omistus, johtaminen tai molemmat siirtyvät perheen tai lähisuvun sisällä. Sukupolvenvaihdoksella voi olla monia hyötyjä, kun verohuojennukset voivat olla mahdollisia, uusi yrittäjä tuntee yrityksen jo ennalta, liiketoiminta, työpaikat ja asiakkuudet säilyvät.

¹⁶ Pky-yritysbarometri perustuu kevättalven 2024 kyselytutkimukseen, johon vastasi 5 052 pk-yrityksen vastuuhenkilöä.

Kuvio 4 Pk-yritysten suunnittelemat omistajavaihdokset 2024, prosenttia
Lähde: Pky-barometri kevät 2024.

Ostajapuolen näkökulma

Yrityksen tai liiketoiminnan ostaminen on varteenotettava vaihtoehto yrityksen laajentamista tai perustamista harkitsevalle. Kevään 2024 pky-barometrin mukaan lähes joka kymmenes pk-yritys on kiinnostunut ostamaan yrityksen tai liiketoiminnan seuraavan kahden vuoden aikana. Voimakkaasti kasvuhakuisissa yrityksissä vastaava osuus on 2–3-kertainen. Onnistuneen omistajanvaihdoksen takana on hyvä valmistelu ja tietoisuus yrityksen arvosta. Tosin vain alle 50 prosenttia kaikista pk-yrityksistä seuraa aktiivisesti yrityksen arvon kehitystä.

Tilastokeskuksen omistajavaihdostilastot

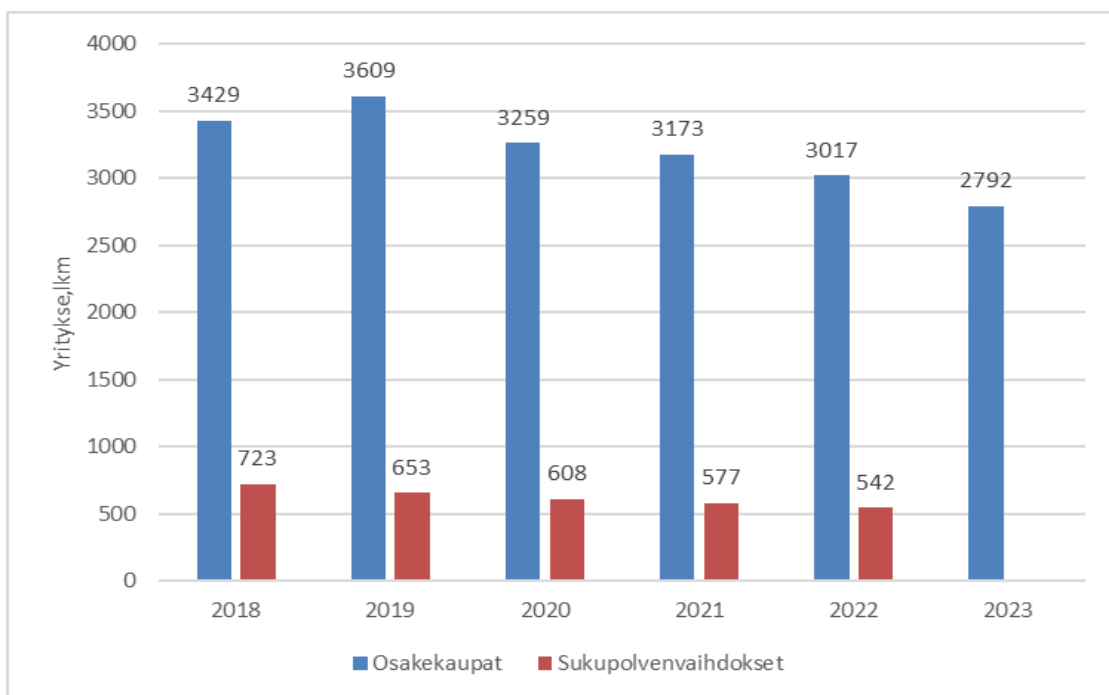
Tilastollisesti Suomessa tehtiin vuosittain keskimäärin 3 918 omistajavaihdosta vuosina 2018–22.¹⁷ Niistä 84 prosenttia oli *osakekauppoja* ja 16 prosenttia *sukupolvenvaihdoksia*. Omistajavaihdosten määrä kohosi vuosina 2018–2019, mutta määrä kääntyi sittemmin laskuun. Osakekauppojen osalta selvä aleneva suunta jatkui vuonna 2023.¹⁸ Yhteensä omistajavaihdoksia tehtiin 19 590 vuosina 2018–2022. Niistä vajaa 80 prosenttia toteutui alle kymmenen henkilön mikroyrityksissä. Pienten, 10–49 henkilön, yritysten omistajavaihdoksia tehtiin 16 prosenttia.

Keskisuurista 50–249 henkilön yrityksistä omistajavaihdoksen kohteena oli 812 yritystä ja suurista vähintään 250 henkilön yrityksistä 128 yritystä vuosina 2018–2022. Suurissa yrityksissä 92 prosenttia omistajavaihdoksista toteutui osakekauppoina. Sitä vastoin 10–49 henkilön yrityksissä 23 prosenttia oli sukupolvenvaihdoksia. Omistajavaihdoksista vajaat 30 prosenttia koski vähintään 20 vuotta toimineita yrityksiä. Joka toinen yritys oli toiminut vähintään kymmenen vuotta. Viidennes omistajavaihdoksista oli koskenut vain alle kolme vuotta toimineita yrityksiä.

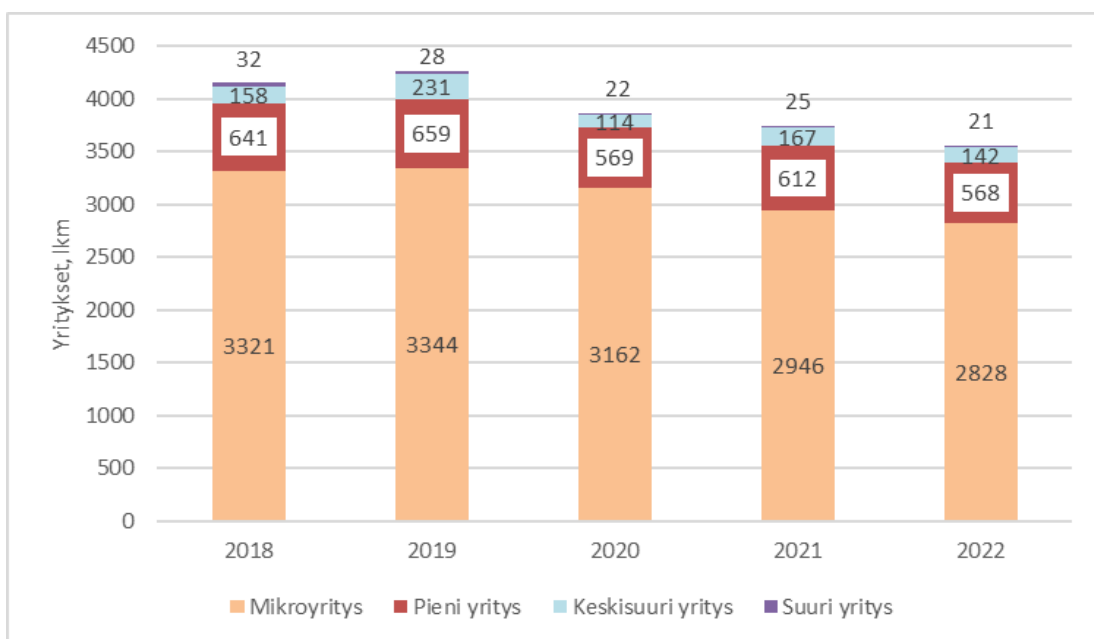
¹⁷ Yrityskantaan suhteutettuna omistajavaihdosten osuus oli 1,4 vuonna 2022. Osuus oli alentunut 0,4 prosenttiyksiköllä vuosista 2018–19.

¹⁸ Huom! Sukupolvenvaihdoksista ei ole tilastotietoja vuodelta 2023. Ne päivittyvät tietokantaan korkeintaan vasta syksyllä 2025.

Kuvio 5 Yritysten omistajavaihdokset 2018–2023,¹⁹
 Lähde: Tilastokeskus, kokeelliset tilastot.

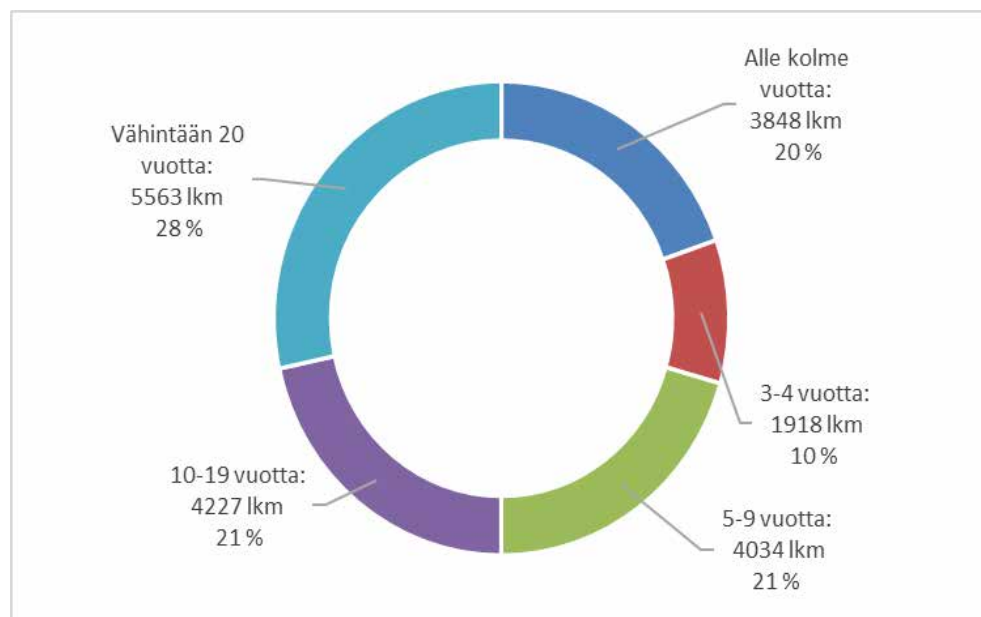

Kuvio 6 Yritysten omistajavaihdokset yrityksen kokoluokittain 2018–2022, lkm.
 Lähde: Tilastokeskus, kokeelliset tilastot.

¹⁹ Sukupolvenvaihdoksista ei ole saatavilla vielä tietoa tilastovuodelta 2023.

Kuvio 7 Yritysten omistajavaihdokset yrityksen toimintaiän mukaan 2018–2022, lkm
Lähde: Tilastokeskus, kokeelliset tilastot.

Päätoimialoittain tarkasteltuna neljännes vuosina 2018–2022 toteutetuista omistajavaihdoksista on koskenut jalostusaloja (teollisuus ja rakennusala). Kaupan osuus oli 15 prosenttia, yksityisten palvelualojen 57 prosenttia ja alkutuotannon (maa-, metsä- ja kalatalous) pari prosenttia. Kokonaisuudessaan voidaan kuitenkin todeta, että erityisesti monet ikääntyneiden yrittäjien toivomat omistajavaihdokset jäävät toteutumatta, kun yrittäjä vain jatkaa yritystoimintaa ja yritys sitten lopetetaan. Lopettamisalttius on luonnollisesti suurinta yksinyrittäjillä.

Omistajavaihdosten epäonnistumiseen on monia syitä. Yritystoimintaan sitoutuneen varallisuuden siirtyminen nuorempaan ja innokkaampaan omistukseen ajoissa voisi luoda kuitenkin uusia työpaikkoja ja verotuloja julkiseen talouteen. Siten kansantalouden ja työpaikkojen kannalta ei ole yhdentekevää, mitä esimerkiksi eläkeikää lähestyvien yrittäjien yrityksille tapahtuu. Tutkimusten mukaan omistajanvaihdokset tekevät pääsääntöisesti hyvää yritystoiminnalle, mikäli ne tarjoavat yrityksille kehityshyppäyksen uusien omistajien alaisuudessa.

Omistajavaihdoksiin voi liittyä myös välillisiä työllisyysvaikutuksia alihankintaketjuissa, sillä toteutumatta jääneissä tai epäonnistuneissa omistajanvaihdoksissa voi tuhoutua osaamista, asiakassuhteita ja varallisuutta. Käytännössä omistajavaihdokset jäävät toteutumatta siksi, että niitä ei tehdä suhdanteiden kannalta otolliseen aikaan, ostajia ei yksinkertaisesti ole, myyjien hintapyynnöt ovat liian korkeita tai kaupan kohteet eivät vastaa odotuksia pyydetyllä hinnalla tai ostajat eivät saa ulkopuolista rahoitusta yritys- tai liiketoimintakauppaan.

Taulukko 9 Omistajavaihdokset päätoimialoittain yhteensä vuosina 2018–2022.

Lähde: Tilastokeskus, kokeelliset tilastot.

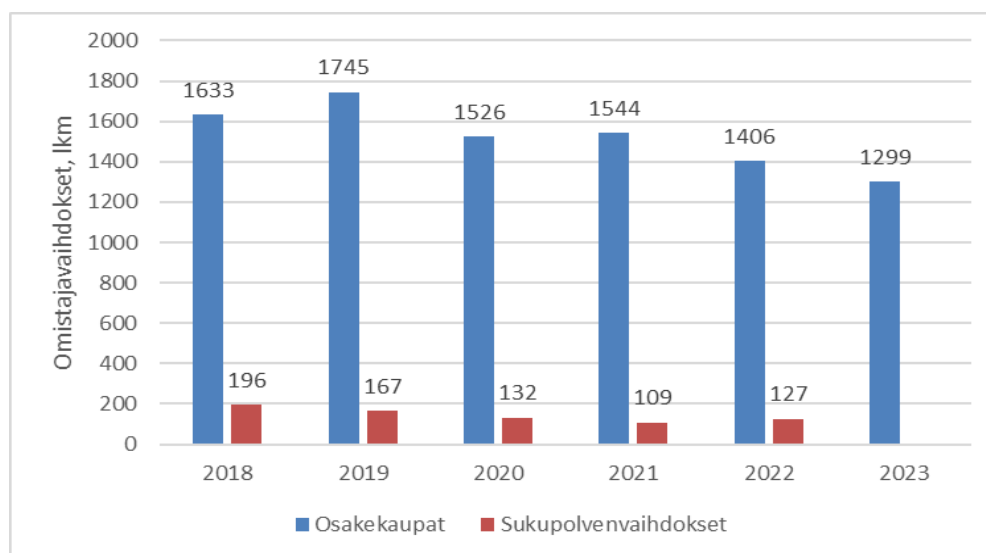
	Osake- kaupat, lkm	Sukupolven vaihdokset, lkm	Yhteensä, lkm	Osuus, %
Maa-, metsä- ja kalatalous	173	234	407	2,1
Teollisuus	1 813	572	2 385	12,2
Rakennusala	1 990	483	2 473	12,6
Kauppa	2 298	610	2 908	14,8
Palvelualat	9 703	1530	11 233	57,3
Kuljetusala	978	318	1296	6,6
Majoitus- ja ravitsemisala	747	106	853	4,4
Informaatio ja viestintä	1 202	47	1 249	6,4
Rahoitus- ja vakuutusala	900	106	1 006	5,1
Ammatillinen ja tekninen toiminta	2 509	246	2 755	14,1
Kiinteistö-, hallinto- ja tukipalvelut	2 019	585	2 604	13,3
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	637	57	694	3,5
Koulutus ja henkilöpalvelu	711	65	776	4,0
Yhteensä	16 487	3 103	19 590	100,0

Omistajavaihdokset Uudellamaalla

Tilastokeskuksen tilastot eivät tuota suoraan tietoja pk-seudulla tapahtuvista omistajavaihdoksista, mutta koko Uudellamaalla tehtiin 8 585 yritysten omistajavaihdosta vuosina 2018–2022. Määrä oli 44 prosenttia kaikista omistajavaihdoksista koko Suomessa (Kuvio 8). Uudellamaallakin omistajavaihdoksista pääosa eli vähintään kaksi kolmasosaa toteutetaan pk-seudulla. Omistajavaihdoksista 91 prosenttia oli toteutettu Uudellamaalla osakekaupoilla ja yhdeksän prosenttia sukupolvenvaihdoksina. Osakekaupat ovat siten yleisempi kuin muualla Suomessa.²⁰

Kuvio 8 Yritysten omistajavaihdokset Uudellamaalla 2018–2023,²¹ lkm

Lähde: Tilastokeskus, kokeelliset tilastot.

²⁰ Yritysten osakekauppojen osuus oli koskenut Uudenmaalla 0,9–1,3 prosenttia kaikista yrityksistä vuosina 2018–2023. Vastaavasti sukupolvenvaihdokset kattoivat 0,1–0,2 prosenttia kaikista yrityksistä vuosina 2018–2022.

²¹ Sukupolvenvaihdoksista ei ole saatavilla vielä tietoa tilastovuodelta 2023.

2.5 Konkurssit ja maksuhäiriöt

Konkurssihakemusten määrä on kasvanut kolmena vuonna peräkkäin. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan vuonna 2024 pantiin Suomessa vireille 3 390 (pl. alkutuotanto) konkurssia, mikä oli 150 yritystä (5 %) enemmän kuin edellisenä vuonna (Kuvio 9). Uhanalaisten työpaikkojen määrä oli 13 480, mikä oli keskimäärin neljä henkilöä konkurssiin haettua yritystä kohden. Konkurssiin haettujen yritysten määrä oli suurempi kuin koskaan tarkasteluajanjaksolla 2003–2024, vaikka konkurssiin haettujen määrä ylitti 3 000 yritystä myös vuonna 2023.

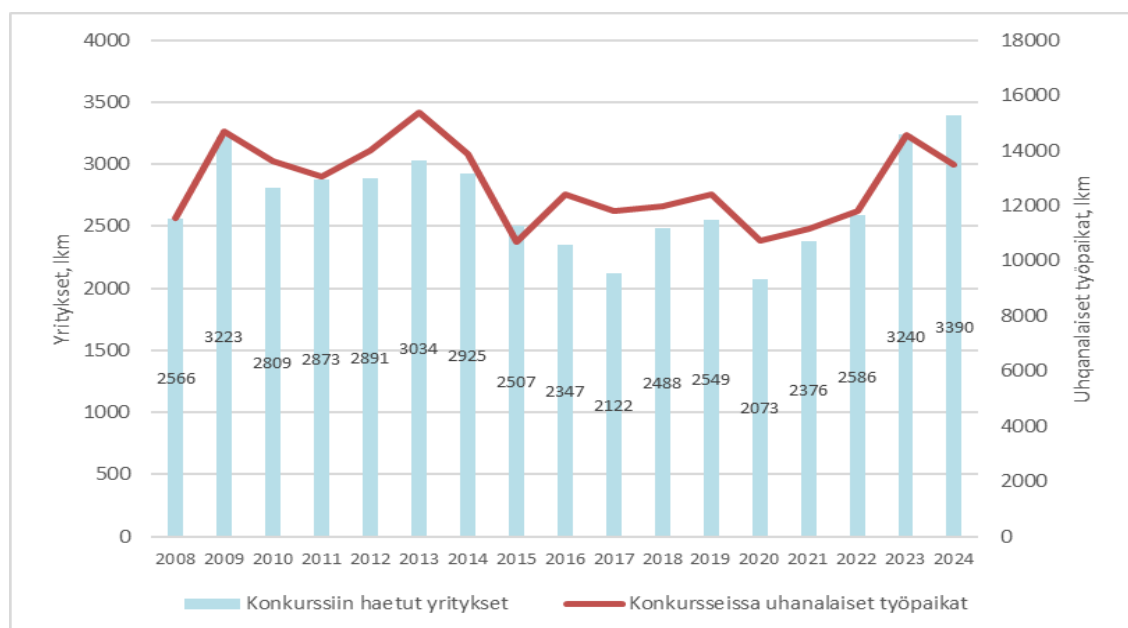
Konkurssien määrä kohosi vuonna 2024 rakennusalaan lukuun ottamatta lähes kaikilla muilla jalostus- ja palveluelinkeinojen päätoimialoilla. Rakennusalan yritysten konkurssien määrän kasvu kääntyi laskuun, mutta suhteellisesti rakennusalan konkurssien määrä oli vuonna 2024 yhä päätoimialoista suurin. Myös kaupan toimialalla konkurssien määrän kasvu pysähtyi. Suhteellisesti eniten (+19 %) konkurssien määrä lisääntyi vuonna 2024 rahoitus- ja vakuutusosalalla sekä koulutuksen ja henkilöpalvelujen muodostamassa toimialaryhmässä.

Määritelmällisesti konkurssi on velallisen kaikkia velkoja koskeva maksukyvyttömyysmenettely, jossa velallisen omaisuus otetaan konkurssisaatavien maksuun ja velallinen menettää määräysvallan omaisuuteensa. Tosin konkurssit selittävät vain pienen osan yritysten lopettamisista. Yleensä velkojat eivät hae pahoin velkaantunutta yritystä konkurssiin, jos konkurssipesän varat riittää edes pesänhoitokustannusten kattamiseen. Konkurssit ovat silti luonnollinen osa yrityksen tervettä uusiutumista, minkä merkitys korostuu talouden laskusuhdanteissa.

Suomen Asiakastieto Oy:n mukaan eniten konkurssiin on hakeutunut vuonna 2024 pieniä liikevaihdoltaan alle 200 000 euron yrityksiä ja yrityksiä, joiden työllisyys on alle viisi henkilöä. Tämä on luonnollista mikroyritysten suuren kokonaismäärän takia. Alle viiden henkilön yrityksistä kattavat myös ison joukon yrityksiä yksinyrittäjistä pientyöantajiin. Toisaalta konkurssiin hakeutuneiden yritysten määrä on kasvanut myös suuremman liikevaihdon ja henkilöstön kokoluokan yrityksissä. Yli 40 prosenttia yrityksistä ja uhanalaisista työpaikoista on myös Uudeltamaalta.

Käytännössä konkurssiin asettamisesta päättää tuomioistuin. Konkurssin hakijana voi olla velkoja tai velallinen itse. Lähes 80 prosenttia vireillä olevista konkurseista on velkojien vireille panemia. Silti konkurssimenettely ei aina johda konkurssiin asettamiseen. Prosessi voi keskeytyä, tyypillisesti konkurssipesän varattomuuteen. Asiantuntija-arvioiden mukaan Verohallinto on aloitteellinen lähes 50 prosentissa ja vakuutusyhtiöt 40 prosentissa tapauksia. Tämä viittaa siihen, että konkurssien taustalla ovat usein maksamattomat verot ja eläkevakuutusmaksut.

Kuvio 9 Konkurssiin haetut yritykset ja uhanalaiset työpaikat Suomessa 2003–2024 (pl. alkutuotanto), lkm Lähde: Tilastokeskus.

Taulukko 10 Konkurssiin haetut yritykset Suomessa päätoimialoittain 2023–2024
(pl. alkutuotanto), lkm Lähde: Tilastokeskus.

	Yritykset 2023, lkm	Yritykset 2024, lkm	Osuus 2024, %	Muutos 2023–24, lkm	Muutos 2023–24, %
Teollisuus	253	278	8,2	25	9,9
Rakennusala	782	747	22,0	-35	-4,5
Kauppa	546	546	16,1	0	0,0
Kuljetus ja logistiikka	229	234	6,9	5	2,2
Majoitus- ja ravitsemisala	345	355	10,5	10	2,9
Informaatio ja viestintä	143	144	4,2	1	0,7
Rahoitus- ja vakuutusala	26	31	0,9	5	19,2
Kiinteistö-, hallinto- ja tukipalvelut	370	426	12,6	56	15,1
Ammatillinen ja tekninen toiminta	233	265	7,8	32	13,7
Sosiaali- ja terveyspalvelut	75	81	2,4	6	8,0
Koulutus ja henkilöpalvelut	238	283	8,3	45	18,9
Yhteensä	3240	3390	100,0	150	4,6

Konkurssit pääkaupunkiseudulla

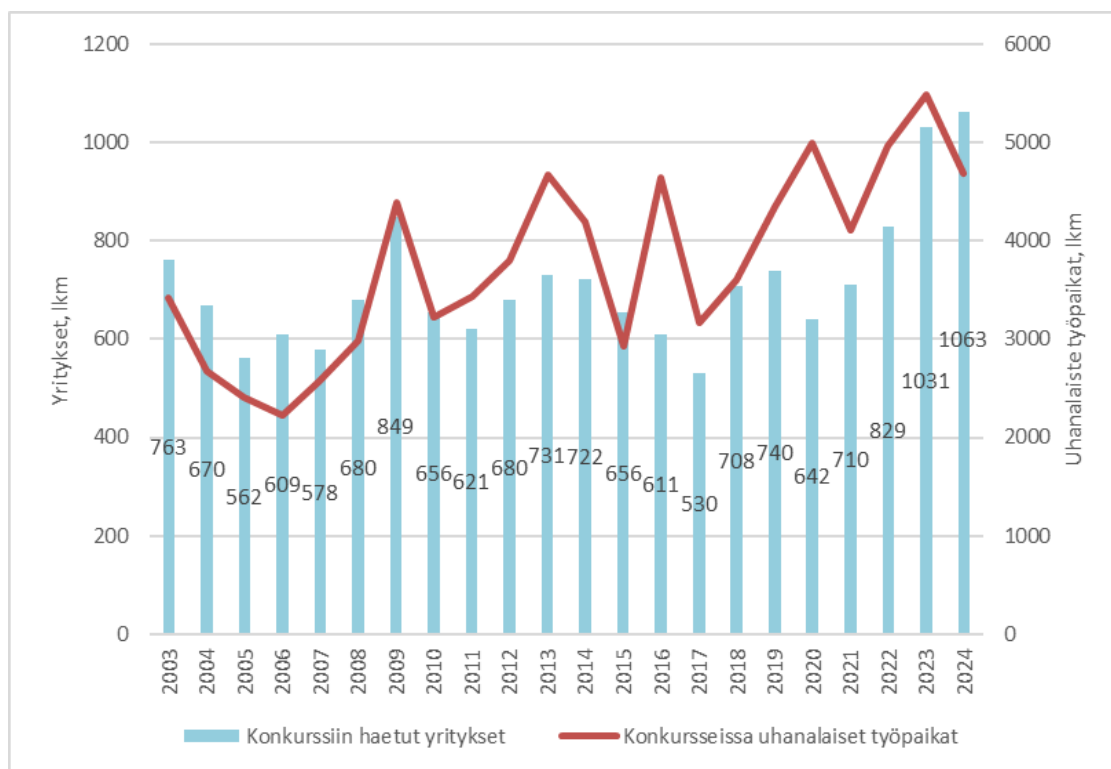
Tilastokeskuksen tilastojen mukaan pk-seudulla konkurssiin haettuja yrityksiä (pl. alkutuotanto) oli 1 063 vuonna 2024. Määrä oli vajaa prosentin alueen yrityskannasta, mutta 31 prosenttia kaikista konkurssiin haetuista yrityksistä Suomessa.²² Vuodesta 2023 konkurssihakemusten määrä lisääntyi enää 32 tilastoyksiköllä (3 %). Lisäys oli prosentuaalisesti pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Konkursseissa uhanalaisten työpaikkojen määrä oli pk-seudulla 4 680 henkilöä vuonna 2024, mikä oli noin 820 henkilöä (-15 %) vähemmän kuin vuonna 2023 (Kuvio 10).

Päätoimialoittain tarkasteltuna konkurssihakemusten määrä lisääntyi pk-seudulla suhteellisesti eniten kuljetuksessa ja muilla yksityisillä palvelualoilla (pl. majoitus- ja ravitsemisala) vuonna 2024. Rakennusalan sekä majoitus- ja ravitsemisalan konkurssien määrän väheni. Myös teollisuusyritysten konkurssien kasvu taittui vuonna 2024. Konkursseja oli yhä paljon rakennusalalla ja kaupassa, vaikka suurin toimialaryhmä on muut yksityiset palvelualat, joissa korostuvat samat toimialat (liike-elämän palvelut, ym.) kuin koko maassa (Taulukko 11).

Konkurssiin haettujen yritysten määrä oli jo vuonna 2023 pk-seudulla ennätysluokkaa, mutta määrä ylitettiin vielä kerran vuonna 2024. Taustalla on yleisen taloustilanteen heikentyminen uudelleen pandemia jälkeen ja Ukrainan sodan välilliset tai välittömät jälkiseuraukset, jotka ovat vaikuttaneet Suomeen enemmän kuin moniin muihin EU-maihin. Samanaikaisesti kuitenkin uusia yrityksiä on perustettu ennätyskseen määrät. Ristikkäistä ilmiötä vaikea selittää, mutta ehkä moni työpaikkansa menettänyt tai konkurssin kokenut yrittäjä on perustanut uuden yrityksen.

²² Uudellamaalla konkurssiin haetuista yrityksistä (1 402 yritystä) 76 prosenttia oli pk-seudulta vuonna 2024.

Kuvio 10 Konkurssiin haetut yritykset ja uhanalaiset työpaikat pk-seudulla 2003–2024 (pl. alkutuotanto), lkm Lähde: Tilastokeskus.

Taulukko 11 Konkurssiin haetut yritykset pk-seudulla päätoimialoittain 2022–2023 (pl. alkutuotanto), lkm Lähde: Tilastokeskus.

	Yritykset 2023, lkm	Yritykset 2024, lkm	Osuus 2024, %	Muutos 2023-24, lkm	Osuus koko maan konkurseista 2024, %
Teollisuus	44	45	4,2	1	16,2
Rakennusala	234	220	20,7	-14	29,5
Kauppa	156	163	15,3	7	29,9
Kuljetus ja logistiikka	62	70	6,6	8	29,9
Majoitus- ja ravitsemisala	113	105	9,9	-8	29,6
Muut yksityiset palvelut	422	460	43,3	38	37,4
Yhteensä	1031	1063	100,0	32	31,4

Yritysten maksuhäiriöt

Myös maksuhäiriöisten yritysten määrä on ollut nousussa vuodesta 2022 lähtien. Asiakastieto Oy:n tilastojen mukaan maksuhäiriöisiä yrityksiä oli 44 300 vuonna 2023, mikä oli 5 100 yritystä enemmän kuin vuotta aiemmin, joten uudet maksuhäiriömerkinnät ovat kääntyneet kasvuun (Kuvio 11). Yhteensä yrityksille oli kertynyt vuonna 2023 uutta 223 700 maksuhäiriömerkintää, mikä oli keskimäärin viisi häiriömerkintää yritystä kohden. Kasvuhäiriömerkintöjen suuri kasvu vuonna 2017 johtui sen sijaan Verohallinnon järjestelmämuutoksesta.²³

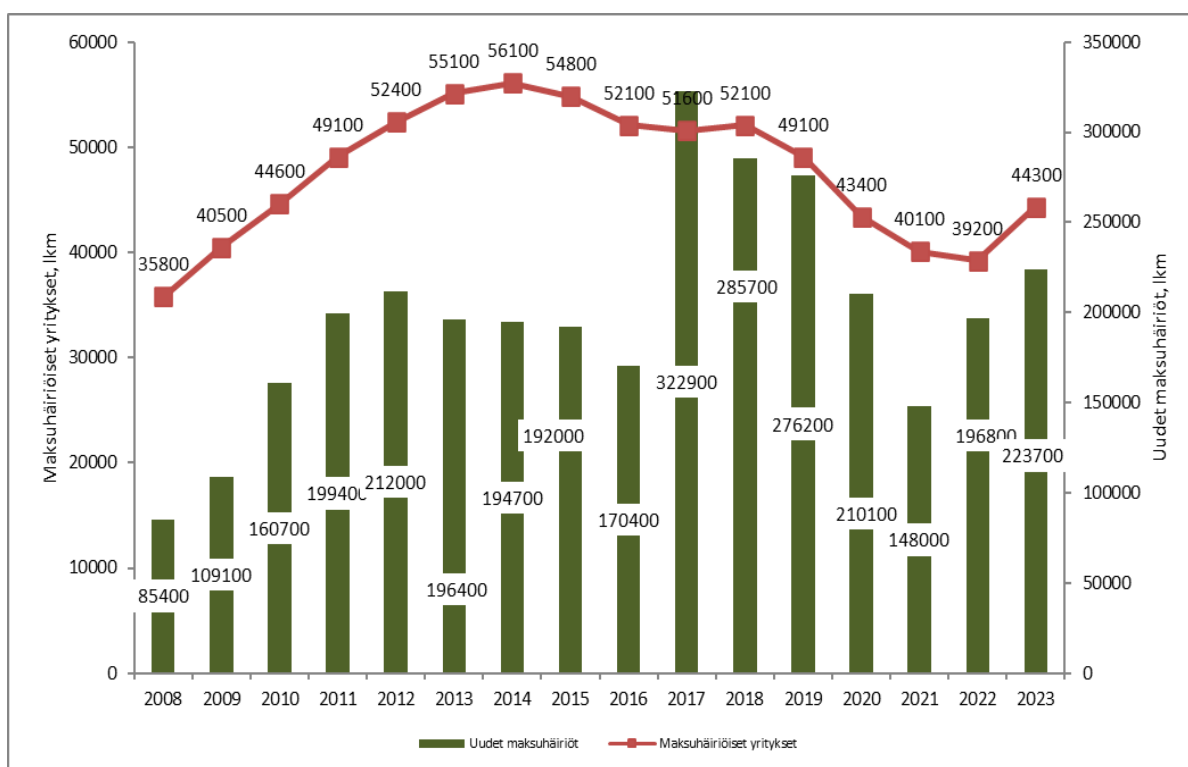
Yritysten taloudelliset ongelmat näkyvät ensimmäiseksi kasvavina verovelkoina. Jos veroja ei saada perittyä vapaaehtoisesti, julkistaa verottaja asian ilmoittamalla Asiakastieto Oy:n rekisteriin maksuhäiriömerkinnän. Kaikista maksuhäiriöllisistä yrityksistä verovelkoja on noin 50 prosentilla ja niiden taustalla on yhteensä huomattavat verosaatavat. Yritysten taloudellisista vaikeuksista

²³ Verohallinnon suuri järjestelmämuutos toteutettiin vuoden 2016 lopulla, minkä vuoksi verottaja keskeytti yrityksiin kohdistetut perintätoimet usean kuukauden ajaksi. Kun perintää jatkettiin ulosoton kautta vuonna 2017, myös niistä seuranneet ulosoton estemerkinnät rekisteröitiin vuodelle 2017. Tilanne tasoittuu kuitenkin vuonna 2018.

kertovat myös uudet trattaprotestit²⁴, joiden määrä oli Asiakastiedon mukaan noin 95 200 vuonna 2023. Niiden määrä kasvoi 14 000 protestilla edellisestä vuodesta (Kuvio 12).

Uusista maksuhäiriöistä ja maksuhäiriöllisistä yrityksistä ei ollut saatavilla vielä tuoreita tilastoja koko vuodelta 2024, mutta vuoden 2024 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana yritysten uudet maksuhäiriöt olivat lisääntyneet yksitoista prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Myös maksuhäiriöllisten yritysten määrä kasvoi yksitoista prosenttia. Käytännössä maksuhäiriöllisten yritysten määrä on voinut nousta lähes 50 000 yritykseen vuonna 2024.²⁵ Uudet trattaprocentit olivat kasvaneet sen sijaan 2–3 prosenttia.

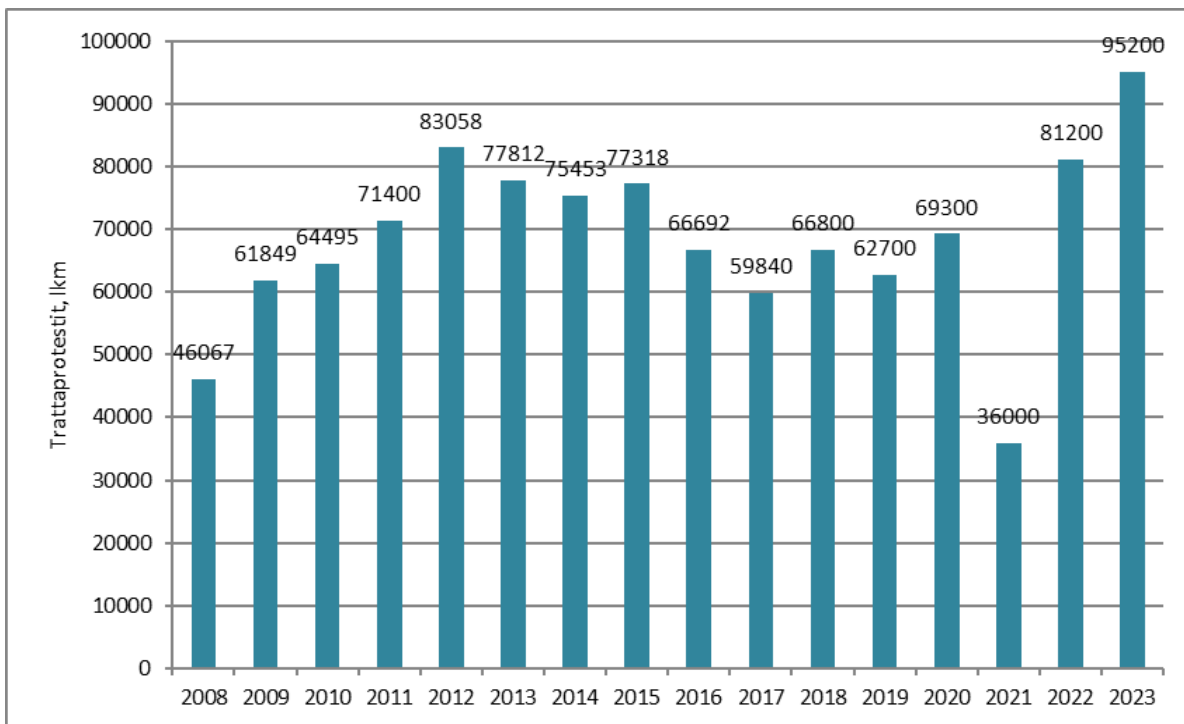
Kuvio 11 Yritysten uudet maksuhäiriömerkinnät ja maksuhäiriöisten yritysten määrä Suomessa 2008–2023, lkm Lähde: Asiakastieto Oy.

²⁴ **Tratta** on julkisuusuhkainen maksukehoitus, jota voidaan käyttää vain yrityssaatavien perimiseen. Sillä kehoitetaan velallista maksamaan erääntynyt saatava kuluineen ja korkoineen sitä varten annetussa kymmenen päivän määräajassa. Trattaperintä on varsin yleinen käytäntö. Tratan tehokkuus perustuu julkisuusuhkaan. Maksamaton tratta johtaa tratan protestointiin, josta aiheutuu merkintä velallisyrittäjän luottotietoihin.

²⁵ Vuoden 2023 yrityskantaan (pl. alkutuotanto) suhteutettuna määrä oli yksitoista prosenttia. Eli peräti joka kymmenesosalla yrityksiä olisi ollut yksi tai useampi maksuhäiriömerkintä.

Kuvio 12 Uudet trappaprotestit 2008–2023, lkm. Lähde: Suomen Asiakastieto Oy.

Yrityssaneeraukset

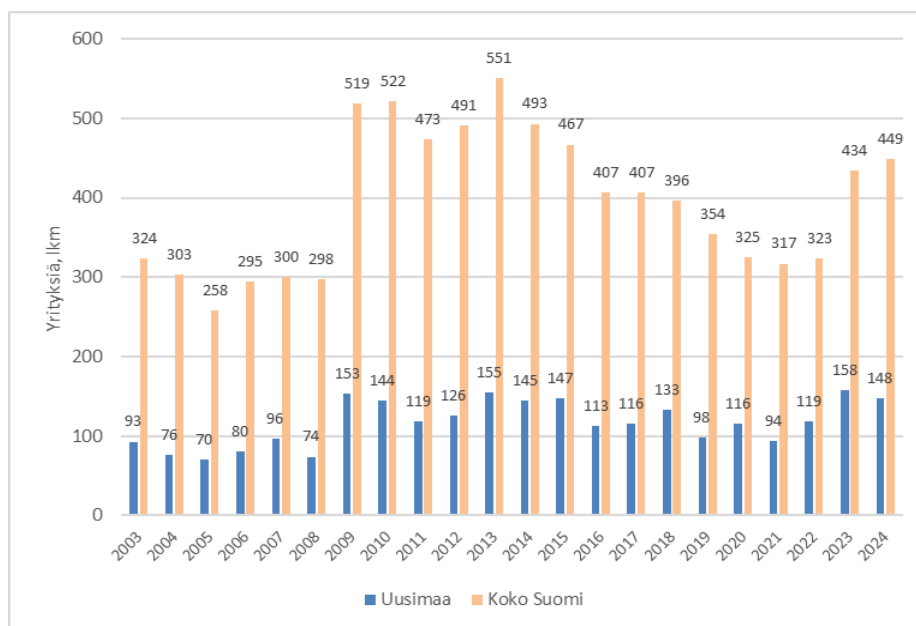
Suomessa vaikeuksiin joutuneiden yritysten taloudellista asemaa on pyritty korjaamaan yrityssaneerausmenettelyllä. Saneerausmenettely syrjäyttää konkurssin, jos sille on tuomioistuimen mukaan edellytykset. Menettely tähtää siihen, että elinkelpoisen yrityksen toiminta voisi jatkua. Talouden tasapainoisen kehityksen kannalta yrityssaneeraukset voivat olla toisaalta hankalia, jos pääomatappioista puhdistetut yritykset kilpailevat markkinoilla muiden yritysten kanssa. Laki saneerausmenettelystä tuli voimaan 1990-luvun laman aikana.

Tilastokeskuksen mukaan **yrityssaneerausten** määrä lisääntyi neljä prosenttia vuonna 2024. Yhteensä pantiin vireille 449 yrityssaneerausta, jos alkutuotannossa toimivia yrityksiä ei oteta lukuun. Saneerauksessa olevat yritykset työllistivät 5 210 henkilöä, mikä oli 620 henkilöä (14 %) enemmän kuin vuotta aiemmin. Yrityssaneerausten määrän kasvu taittui rakennus- ja kuljetus- alalla sekä majoitus- ja ravitsemis- alalla. Sen sijaan kasvu jatkui kaupassa ja teollisuudessa. Saneerauksen piirissä olevien yritysten työntekijät lisääntyivät eniten kaupassa.²⁶

Uudellamaalla yrityssaneerausten määrä ja saneerauksen kohteina olevien yritysten työntekijämäärä sen sijaan alenivat vuonna 2024. Yhteensä Uudellamaalla pantiin täytäntöön 148 yrityssaneerausta, mikä oli kolmannes kaikista yrityssaneerauksista koko maassa. Ne työllistivät 1 700 henkilöä, mikä oli myös kolmannes kaikkien saneerausmenettelyyn laitettujen yritysten henkilöstömäärästä koko maassa. Uudellamaalla yrityssaneerausten määrä väheni tai pysyi suurin piirtein lähes kaikilla päätoimialoilla. Vain teollisuudessa oli pientä kasvua.

²⁶ Suhteellisesti ja määrällisesti eniten yrityssaneerauksia on tehty kuitenkin tarkemmin erittelemättömillä yksityisillä palvelu-aloilla, mutta ne jakaantuvat useille alatoimialoille. Niistä tärkeimpiä ovat kiinteistö-, hallinto- ja tukipalvelut, ammatillinen ja tekninen toiminta (liike-elämän palvelut) sekä koulutus ja erilaisia muita henkilökohtaisia kuluttajapalveluja tuottavat yritykset.

Kuvio 13 Vireille pannut yrityssaneeraukset koko Suomessa ja Uudellamaalla 2003–2024 (pl. alkutuotanto), lkm. Lähde: Tilastokeskus.

2.6 Yritystoiminnan alueellinen vilkkaus ja dynamiikka

Yritystoiminnan tilastollinen aktiiviteetti on ollut vireintä ja suhteellisesti kasvuhakuisinta **Varsinais-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa** vuosina 2023–2024, jos vireyttä tarkastellaan maakunnittain toimintansa aloittaneita ja lopettaneita yrityksiä koskevia suhdelukuja ristiintaulukoimalla. Lähtökohtana on, että yksittäisen maakunnan kehitystä on verrattu kaikkien maakuntien keskimääräiseen kehitykseen. Samaa menetelmää perustuvaa tarkastelua on käytetty työ- ja elinkeinoministeriö TEM:n julkaisemissa yrittäjäyyskatsauksissa 2000-luvulla.²⁷

Varsinais-Suomi, Pohjois-Pohjanmaa ja Lappi poikkeavat toisista maakunnista siten, että niissä oli tarkasteluajanjaksolla paljon toimintansa aloittaneita ja melko vähän lopettaneita yrityksiä Suomen kaikkien maakuntien mediaaniarvoon verrattuna. Sen sijaan eräissä muutoin korkean yritystoiminnan aktiiviteetin maakunnissa oli yhtä aikaa paljon aloittaneita ja lopettaneita yrityksiä.²⁸ Tämä johtuu siitä, että kaikille uusille yrityksille ei ole löytynyt pysyviä toimintaedellytyksiä. Näihin alueisiin luetaan **pk-seutu, Keski-Suomi ja Pirkanmaa** (Kuvio 14).

Korkea yritysten **lopettamisalttius** voi olla seurausta markkinaturbulenssista tai kevein perustein perustetuista lyhytikäisistä yrityksistä, jotka edustavat usein palvelualoja. Myös **Päijät-Hämeessä, Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja muualla Uudellamaalla** aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrä oli suuri vuosina 2023–2024. Yritysten määrän nettolisäys oli positiivinen, mutta se jäi pieneksi. Siten kysymys voi olla käynnissä olevasta rakennemuutoksesta, jota voidaan kutsua luovaksi tuhoksi. Siinä myönteistä on uuden yritystoiminnan versominen.

Pohjanmaalla yritystoiminnan on tulkittu olevan tasaisesti laajenevaa. **Ahvenanmaalla ja Kainuussa** yritystoiminta on vakiintuneessa tilassa, mutta kasvu on vähäistä. Kaikkein huonoimmin menee alueilla, joissa lopettaneiden yritysten määrä lähenee tai ylittää aloittaneiden yritysten määrän. Tämä on merkki taantuvasta kehityksestä. Kaikkein heikompaan kastiin kuuluvat ne maakunnat, joissa yritysten kokonaismäärä on selvästi vähenemässä. Taustalta löytyy perinteisen yritystoiminnan häviäminen alueelta ja yritysten uusperustannan vähyys.

²⁷ Menetelmä perustuu siihen, että maakunnat (ml. pk-seutu ja muu Uusimaa) jaetaan ensin kolmeen ryhmään vuosina 2023–2024 sen mukaan, kuinka paljon yritysten määrän nettolisäys oli yrityskannasta. Seuraavaksi alueet luokitellaan neljään ryhmään sen mukaan, kuinka paljon alueella oli aloittaneita ja lopettaneita yrityksiä suhteessa yrityskantaan (ks. työ- ja elinkeinoministeriö www.tem.fi).

²⁸ Suuri lopettamisalttius voi olla seurausta heppoisin perustein aloitetusta ja lyhytaikaiseksi jääneestä yritystoiminnasta asutuskeskuksissa etenkin palveluelinkeinojen puolella.

Kierrettä voimistavat väestön ikääntyminen, korkea työttömyys ja muuttotappiot, mitkä heikentävät yksityistä kulutusta. Tuloksena on autoituvia taajamia ja pikkukaupunkeja. Kaakkois-Suomessa tilannetta on pahentanut Ukrainan sodan heijastusvaikutukset ja Itärajan sulkeutuminen. Näillä alueilla toimintansa lopettaneita yrityksiä on runsaasti verrattuna uusiin yrityksiin. Tätä ryhmää ovat etenkin **Kanta-Häme, Etelä-Karjala ja Kymenlaakso**, mutta myös **Satakunnassa, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Savossa** kehitys on ollut lievästi taantuvaa.

Kuvio 14 Yritystoiminnan alueellinen vilkkaus alueittain tammikuu 2023–syyskuu 2024 (pl. alku-tuotanto), prosenttia. Lähde: Toimintansa aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus; Suunnittelu- ja tutkimuspalvelut Pekka Lith.

	Yritysten nettolisäys selvästi yli maan keskiarvon	Yritysten nettolisäys maan keskiarvoa	Yritysten nettolisäys alle maan keskiarvon
Aloittaneita yrityksiä yrityskannasta yli keskitason ja lopettaneita alle keskitason	1. Yritystoiminta varsin vilkasta ja kasvuhakuista - Varsinais-Suomi - Pohjois-Pohjanmaa - Lappi		
Aloittaneita yrityksiä yrityskannasta yli keskitason ja lopettaneita yli keskitason	2. Yritystoiminta vilkasta, kiristynyt kilpailu, lyhytikäisiä uusia yrityksiä - Keski-Suomi - Pirkanmaa - Pk-seutu	3. Yritystoiminta kasvuhakuista ja uudistuvaa - Päijät-Häme - Pohjois-Savo - Muu Uusimaa - Pohjois-Karjala	4. Yritystoiminnan rakennemuutos käynnissä, markkinaturbulenssi
Aloittaneita yrityksiä yrityskannasta alle keskitason ja lopettaneita alle keskitason	5. Yritystoiminta tasaisesti laajenevaa - Pohjanmaa	6. Yritystoiminta vakiintuneessa tilassa, vähän kasvua - Ahvenanmaa - Kainuu	7. Yritysten määrän kasvu hidastunut ja kääntymässä laskuun - Satakunta - Etelä-Pohjanmaa - Keski-Pohjanmaa - Etelä-Savo
Aloittaneita yrityksiä yrityskannasta alle keskitason ja lopettaneita yli keskitason		8. Yritystoiminta pysähtyneessä tilassa, ei uusiutumista	9. Yrityskanta supistuu, paljon lopettaneita yrityksiä, vanhat toiminnot häviämässä - Etelä-Karjala - Kymenlaakso - Kanta-Häme

Yrityskannan vaihtuvuus alueittain

Varsinaisesti **yrityskannan vaihtuvuus**, eli toimintansa aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten suhde yrityskantaan oli vuosina 2023–2024 korkein pk-seudulla, Pirkanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla. Pk-seudun suuri yrityskanta nostaa koko maan keskimääräisen vaihtuvuutta korkealle. Alhaisinta yrityskannan vaihtuvuus oli Ahvenanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Etelä-Savossa. Kaikilla alueilla vaihtuvuus on perustunut silti toimintansa aloittaneiden yritysten enemmyyteen. Eli yrityskannan nettolisäys on ollut niissä loppuen lopuksi plusmerkkinen (Kuvio 15).

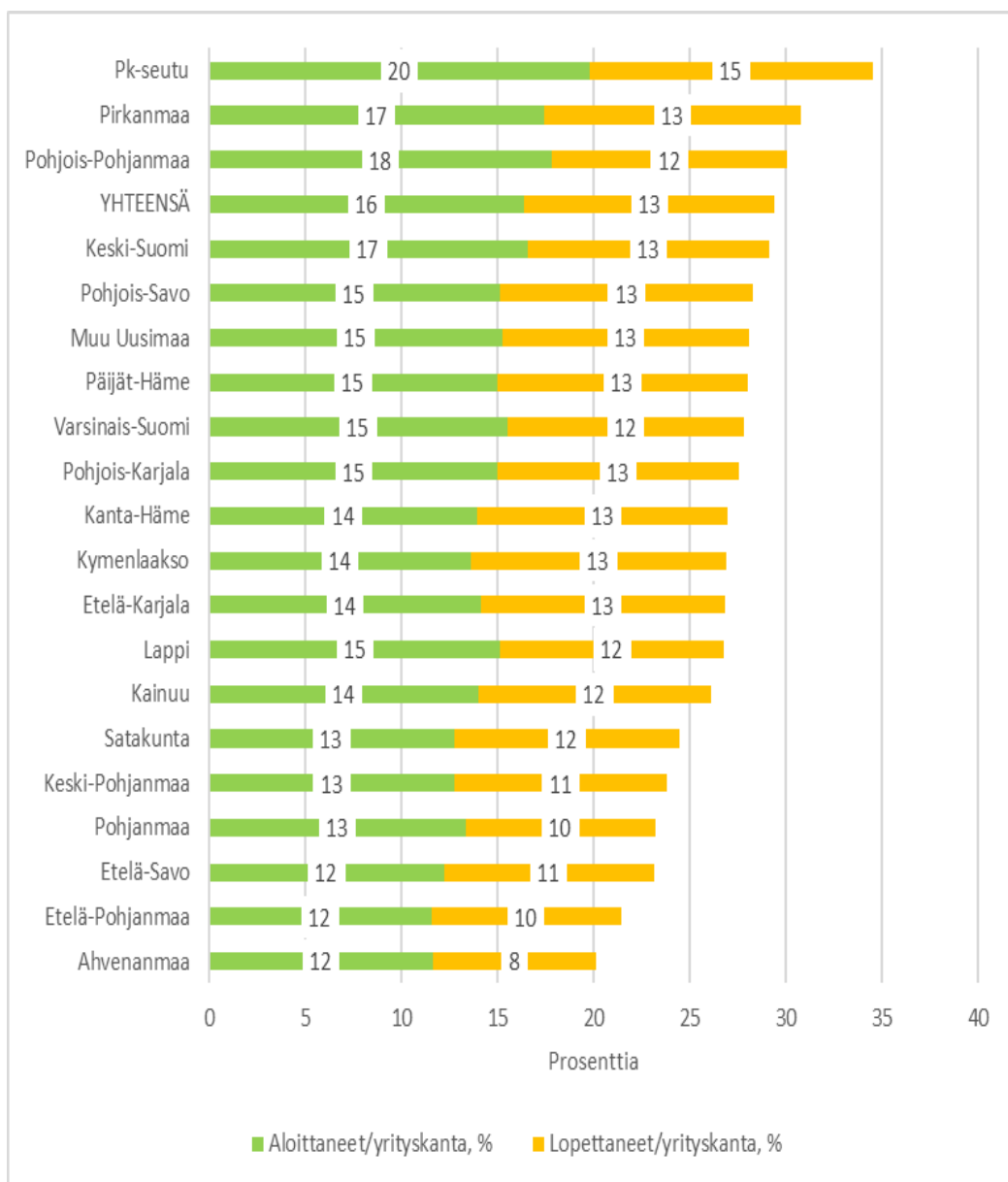
Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että maakuntien väliset erot yritystoiminnan aktiviteetissa voivat johtua alueen edullisesta tai epäedullisesta elinkeinorakenteesta, sijainnista tai harjoitetusta elinkeinopolitiikasta. Valtiovallan toimenpiteillä, kuten julkisilla investoinneilla ja yritystoiminnan rahoitus- tai verotuilla voi olla vaikutusta yritystoiminnan dynamiikkaan maakuntien Suomessa. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on voinut osaltaan heikentää lukuisten pienten kuntien taloudellista asemaa ja yrityksille tärkeää paikallista ostovoimaa.

Edellä mainittu seurausta siitä, kun valtionosuuksia on leikattu, paikalliset julkiset ja yksityiset palvelut vähentyneet sekä sote-toiminnot ja -työllisyys ovat keskittyneet hyvinvointialueiden keskuskaupunkeihin. Tilanne ei ole parantanut sekään, että iso osa julkista hankinnoista on valunut kuntien ja hyvinvointialueiden omistamille sidosyksikköyhtiöille. Toisaalta toteutunut kehitys on ollut Suomessa muutoinkin vaisua finanssikriisin jälkeen, mikä on heikentänyt häntäpäin alueiden asemaa, eikä myöskään keskitason alueiden kehitys ole ollut hääviä.

Tosin maakunnat eivät ole välttämättä parhaita aluekokonaisuuksia, kun mitataan yritystoiminnan alueellista vireyttä. 1990-luvun muodostuneet nykymaakunnat ovat asukasmäärältään ja muutoinkin erilaisia. Osa maakunnista on pinta-alaltaan pieniä alle kymmenen kunnan muodostamia kokonaisuuksia, jotka ovat ryhmittyneet yhden keskuskaupungin ympärille. Esimerkkeinä ovat Etelä-Karjala, Kymenlaakso ja Keski-Pohjanmaa. Osa maakunnista on sen sijaan pinta-alaltaan suuria, joissa on monia pienten kuntien muodostamia haja-asutusalueita.

Parempi käsitys saataisiin seudullisesta tarkastelusta, sillä maakunnissa on seutuja, joissa kehitys ei aina vastaa maakunnan yleistä luonnehdintaa. Toisaalta seutukuntatasokaan ei ole kaikilta osin optimaalinen. Osa seutukunnista koostuu joukosta pieniä kuntia, mutta joillakin alueilla on selkeä keskuskunta. Uudellamaalla Helsingin seutu muodostuu pk-seudusta ja suuresta joukosta Keski-Uudenmaan kuntia, mutta muu Uusimaa ryhmittyy sen sijaan kolmeen pieneen seutukuntaan (Loviisan, Raaseporin ja Porvoon seutu), joissa on vain muutamia kuntia.

Kuvio 15 Yrityskannan vaihtuvuus maakunnittain (pl. alkutuotanto) tammikuu 2023 – syyskuu 2024, prosenttia.
Lähde: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilasto, Tilastokeskus.

Yhteenveto

Uusien yritysten määrä jatkaa kasvuaan pk-seudulla

Tilastokeskuksen mukaan toimintansa **aloittaneiden yritysten** määrä (pl. alkutuotanto) jatkoi vuonna 2024 kasvuaan pk-seudulla samoin kuin koko maassa. Pk-seudulla kasvu on jatkunut itse asiassa jo yksitoista vuotta. Yrityskannan vuotuinen nettolisäys on kuitenkin pienentynyt alueella, sillä toimintansa **lopettaneiden yritysten** määrä on kasvanut nopeammin kuin uusien yritysten määrä. Tämä kehitys alkoi pk-seudulla jo ennen pandemiaa vuonna 2019.

Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että **yrityskannan vaihtuvuus** eli uusien ja lopettaneiden yritysten suhde valitsevaan yrityskantaan on ollut pk-seudulla suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Pääsyyinä on yrityskannan palveluvaltaisuus pk-seudulla ja siitä johtuva yritysten alhaisempi aloittamiskynnys ja lyhytaikaisten yritysten iso määrä. Iso osa vaihtuvuudesta selittyykin liike-elämän palvelualojen sekä koulutuksen ja henkilöpalvelualojen vaihtuvuudella.

Yrityskannan korkea vaihtuvuus on johtunut pk-seudulla pääosin uusien yritysten perustamisesta. Tosin suhdannetilanne vaikuttaa asiaan, sillä lopettaneiden yritysten suhteellinen osuus vaihtuvuudesta alenee noususuhdanteessa. Laskusuhdanteessa tilanne on päinvastainen, mistä rakentamisalan kehitys on hyvä esimerkki. Kaupan osalta kehitystä on vauhdittanut alan rakenneuudistus, jonka takia uusia yritystä perustetaan vähemmän kuin uusia perustetaan.

Yritysten lopetukset selittävät 45 prosenttia vaihtuvuudesta

Yritysten toiminnan lopetukset muodostivat pk-seudulla 45 prosenttia yrityskannan kokonaisvaihtuvuudesta vuonna 2024. Osuus on ollut suunnilleen pari prosenttiyksikköä pienempi kuin koko Suomessa keskimäärin tarkasteluajanjaksolla 2013–2024. Yrityskantaan suhteutettuna toimintansa lopettaneita yrityksiä oli pk-seudulla sitä vastoin 10,1 prosenttia vuonna 2024, mikä on puolestaan runsaan prosenttiyksikön suurempi osuus kuin koko maassa keskimäärin.

Pääkaupunkiseutua kotipaikkanaan pitävien toimintansa lopettaneiden yritysten osuus oli Tilastokeskuksen tilastojen mukaan 31 prosenttia kaikista lopettaneista yrityksistä Suomessa vuonna 2024. Osuus on kohonnut 4–5 prosenttiyksiköllä vuodesta 2013. Pk-seudun merkitystä korostaa se, että siellä toimii paljon myös monitoimipaikkaisia ja monialaisia yrityksiä, joilla voi olla tuotantolaitoksia ja yhtiöittäjätoimipaikkoja muualla maassa.

Omistajavaihdokset hyödyllisiä yrityksille ja kansantaloudelle

Omistajavaihdokset ovat yksi yritysten lopettamisen ja aloittamisen muoto, joskin sitä ei nähdä Tilastokeskuksen aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilastoista. Omistajavaihdokset toteutetaan usein **yrityskauppoina**. Perheyrietyksissä tehdään myös **sukupolvenvaihdoksia**. Yhteensä **Uudellamaalla** tehtiin Tilastokeskuksen mukaan 8 585 yritysten omistajavaihdosta (pl. alkutuotanto) vuosina 2018–2022, mikä oli 44 prosenttia omistajavaihdoksista koko Suomessa.²⁹

Omistajavaihdoksista 91 prosenttia oli toteutettu osakekaupoilla ja yhdeksän prosenttia sukupolvenvaihdoksina. Uudellamaalla osakekaupat ovatkin yleisempi kuin muualla Suomessa. Omistajavaihdosten määrä on tosin vähentynyt Uudellamaalla viime vuosina, sillä osakekauppojen tehtiin Uudellamaalla vuonna 2023 yli neljännes vähemmän kuin vuonna 2019. Myös sukupolvenvaihdosten määrä oli vähentynyt Uudellamaalla vuosina 2019–2022 lähes neljänneksellä.³⁰

Omistajavaihdokset tekevät elinkeinoelämälle hyvää, koska ne merkitsevät usein yritykselle kehityshyppäystä. Muutoinkin yritystoiminnan lopetukseen kannattaa kiinnittää enemmän huomiota, sillä yrittäjäkunta ikääntyy vauhdilla. Siksi ei ole yhdentekevää, mitä ikääntyneiden yrittäjien yrityksille tapahtuu, sillä yritystoimintaan sitoutuneen varallisuuden siirtyminen nuoreen ja innokkaaseen omistukseen ajoissa voi luoda uusia työpaikkoja ja verotuloja julkiseen talouteen.

²⁹ Arviolta vähintään kaksi kolmasosaa yritysten omistajavaihdoksista Uudellamaalla tapahtuu pk-seudulla.

³⁰ Tilastokeskuksen tilastot sukupolvenvaihdoksista on yhden vanhempia kuin tiedot osakekaupoista.

Konkurssien määrän kasvun hidastuu

Tilastokeskuksen mukaan pk-seudulla konkurssiin haettuja yrityksiä (pl. alkutuotanto) oli 1 063 vuonna 2024. Määrä oli vajaa prosentin alueen yrityskannasta, mutta 31 prosenttia kaikista konkurssiin haetuista yrityksistä Suomessa. Konkurssiin haettujen määrä lisääntyi silti enää 32 yrityksellä (3 %), kun se kasvoi 202 yrityksellä (24 %) vuonna 2023. Konkursseissa uhanalaisten työpaikkojen määrä oli pk-seudulla 4 680 henkilöä vuonna 2024, kun se oli 5 500 henkilöä vuonna 2023.

Päätoimialoittain tarkasteltuna konkurssiin haettujen yritysten määrä lisääntyi pk-seudulla suhteellisesti eniten kuljetuksessa ja muilla yksityisillä palvelualoilla (pl. majoitus- ja ravitsemisala) vuonna 2024. Palvelualojen lisääntyneet konkurssit käsittävät kiinteistö-, hallinto- ja tukipalvelu-aloja, liike-elämän palveluja ja henkilöpalveluja. Rakennusalan sekä majoitus- ja ravitsemisalan konkurssien määrän väheni ja myös teollisuudessa niiden kasvu on taittunut.³¹

Tosin yritysten lopetukset johtuvat vain pieneltä osin konkursseista. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan konkurssit selittävät pk-seudulla korkeintaan kymmenen prosenttia yritysten lopettamisista.³² Osasyynä on, että velkojat eivät yleensä hae pahoin velkaantunutta yritystä konkurssiin, jos konkurssipesän varat riitä edes pesänhoitokustannusten kattamiseen. Konkurssit ovat silti osa yrityskentän tervettä uusiutumista, minkä merkitys korostuu talouden laskusuhdanteissa.

Yrityssaneeraukset vähentyneet Uudellamaalla

Vaikeuksiin joutuneiden yritysten asemaa on pyritty kohentamaan yrityssaneerausmenettelyllä. Menettely syrjäyttää konkurssin, jos sille on tuomioistuimen mukaan riittävät edellytykset. Menettelyllä pyritään siihen, että elinkelpoisen yrityksen toiminta voisi jatkaa. Uudellamaalla vireille pantuja yrityssaneerauksia oli 148 ja ne työllistivät 1 700 henkilöä. Alueen osuus saneerauksen piirissä olevista yrityksistä ja yrityksistä oli suunnilleen kolmannes vuonna 2024.

Uudellamaalla yrityssaneerausten määrä ja saneerauksen kohteina olevien yritysten työntekijämäärä alenivat tai olivat ennallaan lähes kaikilla päätoimialoilla vuonna 2024. Vain teollisuudessa oli pientä kasvua. Siten kehitys oli erilaista kuin muualla maassa. Koko Suomessa yrityssaneerausten määrä lisääntyi yhä keskimäärin neljä prosenttia vuonna 2024 ja niiden kohteina olevien yritysten työntekijämäärä kasvoi 14 prosenttia. Työntekijämäärä kasvoi etenkin kaupassa.

Yritystoiminta pk-seudulla vireää mutta osin lyhytikäistä

Yritystoiminnan tilastollinen aktiiviteetti on ollut vireintä ja suhteellisesti kasvuhakuisinta Varsinais-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa vuosina 2023–2024, jos asiaa tarkastellaan maakunnittain toimintansa aloittaneita ja lopettaneita yrityksiä koskevia suhdelukuja ristiintaulukoimalla. Nämä alueet poikkeavat toisista maakunnista siten, että niissä oli paljon uusia yrityksiä ja melko vähän lopettaneita yrityksiä Suomen kaikkien maakuntien mediaaniarvoon verrattuna.

Toisella sijalla ovat sellaiset muutoin korkean yritystoiminnan aktiiviteetin maakunnat, joissa on samanaikaisesti paljon sekä aloittaneita että lopettaneita yrityksiä. Tämä johtuu siitä, että kaikille uusille yrityksille ei ole löytynyt pysyviä toimintaedellytyksiä. Näihin alueita ovat pk-seutu, Keski-Suomi ja Pirkanmaa. Suuri lopettamisalttius voi olla tulosta heppoisin perustein aloitetusta ja lyhytaikaiseksi jääneestä palvelualojen yritystoiminnasta suurissa asutuskeskuksissa.

³¹ Kun lähtökohdaksi otetaan koko maata koskevat tarkemmat tiedot, konkurssiin haetut yritysten määrän kasvu oli keskittynyt vuonna 2024 kiinteistö-, hallinto- ja tukipalveluihin, ammatilliseen ja tekniseen toimintaan (liike-elämän palvelut) sekä koulutukseen ja henkilöpalveluiloille.

³² Todellisuudessa osuus voi olla tätä pienempi, sillä kysymys on konkurssiin haetuista yrityksistä, joiden osalta konkurssista ei ole saatu lopullista päätöstä

Tilastojen kehittämistarpeita

Tilastokeskuksen aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilastojen tulkinnassa kannattaa ottaa huomioon, että osa yritysten aloitus- ja lopetustiedoista ovat hallinnollisia sisältäen niin sanotut epäaidot liiketoiminnan aloitukset ja lopetukset, kuten toimintojen yhtiöittämiset, yritysten väliset fuusiot ja yritysmuodon muutokset. Tilastoja tulisi kehittää siten, että niistä nähtäisiin selkeästi myös aidot aloitukset ja lopetukset, joissa tuotannontekijät ovat markkinoilla uusia.

Tilastokeskuksen konkurssi- ja yrityssaneeraustilastoja voitaisiin täydentää maksuhäiriöisiä yrityksiä ja yritysten uusia maksuhäiriöitä kuvaavilla tarkemmilla tilastoilla. Jos Suomen Asiakastieto Oy:n keräämiä tietoja yhdisteltäisiin Tilastokeskuksen yksityiskohtaisiin yritystietoihin, saataisiin monipuolisempia profiilitietoja elinkeinopolitiikan tueksi konkurssia lievempiin vaikeuksiin joutuneista yrityksistä eri suhdannetilanteissa ja siitä, millaisista maksuvaikeuksista yritysten ongelmat johtuvat (verovelat, sosiaalivakuutusmaksut, yms.).

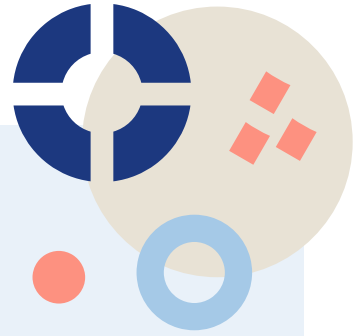
Lähteitä

Suomen Asiakastieto Oy. Yritysten maksuhäiriötilastot 2010–24, Helsinki 2024.

Tilastokeskus: Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilastot 2013–24 sekä konkurssi- ja yrityssaneeraustilastot 2003–24.

Tilastokeskus: Toimialaluokitus TOL 2008, Käsikirjoja 4, Helsinki 2008.

Työ- ja elinkeinoministeriö: Yrittäjyyskatsaus 2012, TEM:n julkaisuja 46/2012, Helsinki 2012.

**Julkaisemme tutkimuksia ja selvityksiä
ajankohtaisista aiheista yhteistyössä eri
asiantuntijatahojen kanssa.**

**HELSINGIN SEUDUN
KAUPPAKAMARI**

Helsingin seudun kauppakamari
Käyntiosoite: Kalevankatu 12, 00100 Helsinki
Postiosoite: PL 68, 00131 Helsinki
www.helsinki.chamber.fi